Published and distributed under permit (No. 322), autho rized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of New York, New York. — By order of the Presi dent, A. S. BURLESON, Postmaster General.

שנה חמישית HATOREN גליון מז (קמז)

התורן

עתון שבועי

יוצא בכל יום ששי

התוכן

VOL. V NEW YORK, FEBRUARY 14, 1919 No. 47 (147)

HATOREN
Published Weekly by
HATOREN PUBLISHING ASS'N, Inc.
(A. Lubarsky, Pres.; Sol. Lamport, Treas.; Daniel Persky, Sec'y).
55 FIFTH AVENUE, NEW YORK.
Telephone, Stuyvesant 8140

מחיר „התורן"
לשנה — $4.00 לחצי שנה — $2.00
בחוץ לארץ ובקנדה:
לשנה — $4.50 לחצי שנה — $2.25
לפחות מחצי שנה אין החתימה מתקבלת
הכתובת:
Hatoren, 55 Fifth Avenue, New York

SUBSCRIPTION RATES:
One year—$4.00 Six months—$2.00
Foreign Countries and Canada:
One year—$4.50 Six months—$2.25
Single copy 10 cents
Entered as second-class matter March 14, 1916, at the Post Office at New York, N. Y., under the act of March 3, 1879.

מחיר גליון 10 סנטים

בועז ליכטמן — שושנה סמסן

מאורשים

חברי „מסדה" — אדר א', תרע"ט. ניו־יורק.

דרוש מורה

לתלמוד התורה דס"ט־יוסף, מיזורי, דרוש מורה עברית בעברית מנוסה. שכר הגון למורה מעולה. לפנות אל ראש ועד החנוך:

Jacob Rosenthal, 307 S. 6th St., St. Joseph,

ארבעה מורים דרושים

עשרים בתי־הספר המאוחדים דבוסטון דורשים:

1) שני מורים ראשים שהתמחו בהוראה בשיטה העברית. השכר 1,300 דולארים לשנה.

2) שני מורים מנוסים בשיטה הטבעית. השכר 1,040 דולארים לשנה.

לפנות בכתב אל המנהל הראשי:

Louis Hurvich, 1000 Journal Building, Boston, Mass.

VOL. V NEW YORK, FEBRUARY 14, 1919 No. 47

התורן

יוצא לאור על־ידי
חברת התורן

א. א. לוברסקי, נשיא
ש. לאמפורט, גזבר
דניאל פרסקי, מזכיר

העורכים
ד"ר שמריה לוין
י. ד. ברקוביץ

שנה חמישית ניו־יורק, י"ד אדר ראשון, תרע"ט גליון ארבעים ושבעה

אותות הַזְּמַן

אם באים אנחנו לחשוב את חשבונות עולמה של הציונות, אָז עלינו לשים לב לֹא רק אל מה שהצליחה בתוך חוגה המוגבל, כי־אם גם אל קרני השפעתה, אל זרמי חיותה מחוץ לגבולותיה המסומנים.

פַּרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ

עובדה היא, שהציוניות השפיעה על הרוחות, הרגשות והדעות, על יחוסי החיים העבריים וערכיהם לא רק בקרב המפלגה, לא רק בתוך המחנה גופו, כי־אם גם מחוץ למחנה המסודר.

הציוניות, בתור השקפת־עולם ובתור גורם מחיה ומהוה, השפיעה, על־ידי צנורות שונים, על כל היהדות העולמית. כמובן, שהשפעה זו היתה במדרגות שונות.

עובדה היא, — שלא אָמנם הכל רוצים להודות בה — כי גם אותם היהודים, גם אותן המפלגות, שהתנגדו כל הזמן להציוניות ולהלאומיות העברית, כי גם הם הושפעו מהן באופנים שונים ונשתנו מעט מעט על־ידיה גם שלא ברצונם ושלא בידיעתם.

הציוניות היתה הראשונה, שלמדה יום־יום — והעיקר, שהטעימה את למודה זה יום־יום על־ידי מעשים ופעולות — את בני הגולה, כי כל היהודים מהארצות השונות ומחלקי העולם השונים הם בני עם אחד, למרות כל הפירוד והפיזור, שגורלם אחד בהוה ובעתיד, ועל כן גם עניניהם משותפים.

עד הציוניות לא היתה בעולמנו אף חברה אחת, לא היתה אף ועידה אחת, שהשתתפו בהן יהודים ממדינות שונות ומחלקי־עולם שונים. היתה אָמנם החברה „כל ישראל חברים", שנבראה שנים רבות קודם הציוניות המדינית על־ידי כרמיה. אולם גם חברה זו היתה רק על־פי שמה אגודה של כל היהודים. בפועל היתה ההפך מזה. יוצרה של החברה האמורה ואחרי כן מנהיגיה וראשיה (מנהיגים וראשים שלא נבחרו על־ידי העם) היו ראשית לכל צרפתים, שדאגו להתרבות הצרפתית וחרדו על כבוד העם הצרפתי. הם, ה„יהודים הגדולים" בצרפת, ואחרי כן חבריהם בווינה*, היו הנותנים, והאחרים — המקבלים. הם המושיעים, והאחרים -- הנושעים. ה„גדולים" הללו לא שאלו מעולם את פי העם העברי, ועשו מה שעשו, כמו שדברו מה שדברו, מבלי שים לב לרצון העם וצרכיו החמריים והרוחניים. עשו מעשים גם לנגד רצון העם וגם בנגוד לצרכיו.

בקונגרס הציוני הראשון, לפני עשרים ושתים שנה, נועדו בפעם הראשונה צירים מכל חלקי העולם, מכל תפוצות הגולה, שנשאו ונתנו בדבר גאולת העם העברי ועתידו. הציוניות הרימה את הדגל של אחדות ישראל, והיא גם אשר נתנה דעה אחת ומגמה אחת לכל הנכספים על רגלה.

וזרמי הרעיון של אחדות ישראל לשם גאולת ישראל שנו מעט מעט את לוחות הערכים של האומה העברית, מבלי אשר הרגישו רבים מבניה, כי השנויים האלה מתהוים והולכים גם במחבואי הרוח הסמויים מעין החברה הברורה. זרמי הרעיון הציוני הביאו מרד ועשו מהפכה בדעות וברגשות גם באותם חלקי האומה, שהאמינו, כי נתבצרו מפניו בכל עוז.

ובמשך שנות מלחמת־עולם זו נגלתה לעין כל המהפכה שנעשתה ברגשותיו ודעותיו של העם העברי. וככל ריבו־לוציה, היא גם הריבולוציה הרוחנית והמוסרית, שנגלתה

---

* החברה „כל ישראל חברים" (אליאנס איזראעליט), שנוסדה לפני עשרים שנה בערך בגרמניה, לא היתה סניף להחברה הראשית בצרפת, כי־אם כצוררת לה, שלא נוסדה אלא בכונה להחליש את ההשפעה הצרפתית בארצות הקדם ולהגביר תחתה את ההשפעה הגרמנית.

בעת האחרונה בעולמנו העברי, שאינה אלא המסקנה האחרונה, הסך־הכל, החוליה היותר קיצונית של שלשלת ארוכה, שלשלת של התפתחות אטית וחרישית. המהפכה שנגלתה בימינו בדעותיו, מחשבותיו, רגשותיו ויחוסי ערכיו של הרוב המכריע בעמנו, — מהפכה זו אינה אלא תוצאת העבודה הציונית והלאומית של יחידי סגולה במשך דור אחד.

הריבולוציה הכללית בדעות בני האדם ושנוי הערכין שבא בכל העולם, לרגלי מלחמת־עולם זו, הם רק החישו את העבודה המהפכנית בעולמנו אנו, אותה העבודה שהחלו בהכרה ברורה ובעקשנות מיוחדה הלאומיים והציוניים הראשונים.

ופרי המהפכה הגמורה, שבאה בהכרתנו הלאומית, הן אלה הידיעות הבאות אלינו מעבר לים (ידיעות הבאות ממקורות שונים, שיש להשען עליהן), כי אחינו שם מתעתדים, ועושים את ההכנות הדרושות לזה, לאחד את כל קהלות היהודים שבכל העולם. מעט מעט באו לידי הוכחה נמרצה ומכריעה, כי רק על־ידי אחוד כל כחות האומה ונבחריה יש לפתור כיום את שאלת היהודים הכללית. רק על־ידי אחוד מסודר כזה יש לכל חלקי האומה העברית, אם בארצות הנכר ואם בציון החדשה, לקנות את ההסתגלות וההתכשרות לתנאי הקיום החדשים, שנתהוו על־ידי השנויים העיקריים במשטר העולם, ולהתנאים הפוליטיים החדשים, שיבראו ויתגבשו על־ידי אגודת־העמים. וכל זמן שלא יבוא ולא יהיה אחוד כזה, כל זמן שלא יברא מוסד מרכזי, קבוע וקיים, לכל חלקי האומה העברית, אין תקוה נאמנה לפתור את שאלת־קיומנו הכללית.

הן דבר ברור הוא כיום, ואין מקום לחלוקי דעות בזה, כי עניני היהודים, מצבם המדיני, החברתי והכלכלי במדינה אחת חוזרים ומשפיעים על־ידי דרכים שונים על מצבם ועניניהם החמריים והתרבותיים בארצות אחרות. למשל: מצבם המדיני והכלכלי הבטוח של היהודים באמריקה הביא עזר לא־מעט לאחיהם בארצות המזרח. הדעות והזרמים הרוחניים של יהודי רוסיה ופולניה, פרי תנאי קיומם המיוחדים, השפיעו בגלוי ובסתר, באופן זה או באופן אחר, על היהודים שביתר הארצות. חכמת ישראל של יהודי גרמניה היתה לה השפעה ידועה, אם כי במדרגות שונות, על היהודים וחכמתם בשאר המדינות. השנויים הבאים, אם לטובה ואם לרעה, במצב היהודים המדיני, החברתי או הכלכלי בארץ אחת גוררים אחריהם בהכרח שנויים ניכרים בחיי היהודים של יתר הארצות.

והיהודים של הארצות השונות משלימים זה את זה. האידיאליות, כשרון ההתלהבות וההתפעלות, אהבת התורה והלמדנות של יהודי רוסיה ופולניה, העמקנות, היסודיות והשיטתיות של יהודי גרמניה, כשרון ההסתגלות ושפעת החיים של יהודי הונגריה, כשרון השמרנות והאציליות המיוחדה ליהודי אנגליה, הכשרון המדיני של יהודי איטליה, המעשיות וכשרון ההסתדרות של יהודי אמריקה, — כל אלה הכשרונות, הסגולות והיתרונות משלימים זה את זה ובוראים, כשהם נקבצים יחד, חטיבה לאומית אחת ושלמה, חטיבה מזהירה, בעלת כח ובעלת השפעה.

עד עתה, בימות משטרו הישן של העולם, לא היתה כל יכולת, לוא גם לא היה חסר הרצון, לקהלות היהודים של הארצות השונות להתאחד ולברוא מוסד מרכזי של באי כח העם העברי. עכובים מדיניים רבים ושונים היו פזורים על דרך האחוד הלאומי. אולם הרעיון של אגודת העמים — פרי מחשבתו של נשיא ארצות הברית, — אותו הרעיון ההולך ומתגשם מיום ליום (כמובן, שגם הרעיון הזה בצאתו לפועל יעבור דרך גלגולים רבים, יפשוט וילבש צורות שונות עד אשר ימצא את הצורה היותר מתאימה ואפשרית לו), — הרעיון הזה הוליד בהכרח את הרעיון של אחוד בני עמנו מכל המדינות לאגודה אחת. ועתה יש גם יכולת לאחד את בני עמנו מכל חלקי העולם באופן ממשי. אי־אפשר יהיה לנו להכנס לתוך אגודת העמים — והלא לזה שואף רוב העם העברי החפץ בקיומו — אם לא היינו מתחילה בעצמנו לעם, אם לא התאחדנו בפועל על־ידי באי־כח האומה, אם לא יצרנו מוסד מרכזי לכל היהודים. חלק אחד מן היהודים באיזו מדינה שהיא עוד לא עם הוא, כמו הרגל, היד וגם הראש בעצמו אינם עוד אדם שלם.

ארץ־ישראל ניתנת עתה לכל העם היהודי (כך אומרת הנוסחה האחרונה של מלאכי־השלום בפאריז). המסקנה ההגיונית היוצאת מזה: ירושלים הוא המרכז הטבעי של היהדות העולמית, המאוחדה על־ידי אגודת הקהלות שבכל הארצות. ירושלים — הלב של האומה העברית — צריכה להיות בקשר ישר וחזק עם כל אברי האומה. ומהידיעות האחרונות, הבאות מעבר לים, אנו שומעים, כי האפיפיור ויתר ראשי הכנסיה הנוצרית שבמדינות שונות אין מערערים עוד על ירושלים העברית והם מוותרים על הזכות המיוחדה והתביעות המיוחדות, שהיו להם בנוגע לעיר זו בכל המקומות הקדושים להם. אין אנו יודעים עוד בבירור, כמה מן האמת יש בידיעות הללו. אולם איך שיהיה, אין להכות לשום ערעור מצד העולם המדיני בנוגע למוסד מרכזי לאומי בירושלים, שיעמוד בראש אגודת קהלות היהודים שבכל הארצות.

עתה כבר נתבשל הרעיון של האחדות הלאומית העברית, ביחוד בנוגע לקיומה של האומה ולעתידותיה; עתה יש גם יכולת להוציא רעיון זה אל הפועל. בזמן האחרון נבראו אברי־הגנה חדשים להאומה העברית, כמו שנגלו לה אויבים חדשים ועצומים, אויבים בגלוי ועוד הרבה יותר בסתר; נבראו פרובלימות חדשות להעם העברי, שלפני זה לא היה להן כלל מקום בעולמנו, ויחד עם זה נגלו לנו גם אפשרויות חדשות של התפתחות — כל הדברים החדשים האלה אומרים לנו ברור היטב, שאין כל יכולת לפתור חידת קיומנו באופן רצוי בתוך אותו העולם החדש, ההולך ונברא לנגד עינינו, אם לא יהיה לנו מרכז המאחד את כל בני האומה לא רק של ציון עצמה, כי־אם של כל העולם.

אולם אין לאחד את כל ישראל על־ידי מוסד מרכזי, אם לא יתאחדו מקודם היהודים בכל מדינה ומדינה באופן ובסדר דימוקראטי. באמריקה וברוסיה כבר נעשה הנסיון על־ידי קונגרסים וועידות לאחד את החלקים בשביל עניני האומה המשותפים לכל השדרות והמפלגות.

והנה על־פי הטלגראמות האחרונות נפתח בימים אלה קונגרס גם ליהודי גרמניה. הציוניים לוקחים בו חלק בראש. שאלת בית לאומי ושלטון עצמי בארץ־ישראל עומדת על הפרק. וזוהי אָמנם תקופה חדשה ליהודי גרמניה.

גם לפני המלחמה היה „יום־היהודים" בגרמניה פעם אחת בשנה. אבל הצירים, שהיו באים אל אספה שנתית זו, לא היו נבחרי העם, כי־אם שליחי הקהלות, כלומר: הפרנסים, הגבאים, הרבנים ויותר „כלי־הקודש". ב„יום־היהודים" היו מטפלים רק בעניני הקהלות, כלומר: בתי־הכנסיות, שכר הרבנים, הקצבה לאלמנותיהם, עניני הדת, כלומר: הצירימוניות הדתיות בבתי־התפלה וכדומה.

אולם הקונגרס היהודי, שנפתח עתה בגרמניה, הוא של באי־כח נבחרים מכל המפלגות והשדרות, ועל הפרק עומדים עניני הלאום המשותפים לכל בני עמנו, הן בגרמניה והן בכל העולם.

אָמנם האסימילאציה העיונית, התורנית, כבר פשטה רגל בגרמניה. בעשרות השנים האחרונות היתה שם האסימילאציה לא אַקטיבית, כי־אם פאסיבית. בכח הדחיפה הראשונה, עוד מימות משה בן־מנחם, היתה מתנועעת מעט. תנועה זו לא של חיים היתה, כי־אם של פרפורי גסיסה. חלק גדול מהצעירים המתלמדים בבתי מדרשי המדעים, ורבים גם מבעלי הכשרונות ואנשי־הרוח, כבר בקשו להם דרך חדשה, כבר היו להם רגשות חדשות, רחוקות ושונות מאלה של בעלי הטמיעה. שנוי זה הכרנו בקרב חוג של משוררים, סופרים ואמנים ידועים ומפורסמים. יעקב וואסרמאן, ארתור שניצלר ולסר אורי יוכיחו על זה. בשירתם הגרמנית של צעירי היהודים כבר שמענו הד חדש. כבר ראינו קוים חדשים, יותר קרובים ברוחם אלינו, בציוריהם ופסליהם. כבר היתה מורגשת שם תסיסה לאומית, כבר למדו שם בחוגים ידועים עברית. אולם המנהיגים של אתמול עוד אחזו את רסן השלטון בידם, השלטון על עניני הקהלות ועל המוסדות הצבוריים והחנוכיים. יועצי־המסחר, יועצי־הרפואה, כל בעלי הכנוי והתואר, כמו כל העשירים הגדולים, כל שארית הפליטה של האסימילאציה מאתמול, — כל אלה היו גם בזמן האחרון תקיפים ובידם החזקה נסו לחנוק ולעכב את הזרמים הלאומיים והעממיים החדשים. הם פחדו מפני הרוחות החדשות, שהחלו לנשב בקרב צעירינו בארצות המזרח, ושהתגנבו גם לגרמניה. ועל כן גם בקשו להסב את גלגל הזמן אחורנית.

אולם עתה ירדו אלה התקיפים מגדולתם. התארים והכנויים של כבוד ושל שלטון, שכח השפעתם היה חזק בקרב היהדות הגרמנית, גזו וחלפו. הריבולוציה הכללית באשכנז הולידה שם מהפכה גמורה גם בקרב היהודים. הלאומיים והציוניים שביניהם נוחלים שם עתה את הנצחון.

והציוניות והלאומיות של יהודי גרמניה תהיינה מבוססות כל צרכן על יסודות מדעיים ואנושיים. הציוניים בגרמניה עוד בימי שלטון ווילהלם, בשנות המלחמה, סכנו את נפשם וההינו לברך את ממשלת אנגליה על הכרזתה הציונית. והציוניים האלה הם הם העומדים עתה בראש היהדות המחודשת בגרמניה. אחד המנהיגים הרוחניים של צעירי היהודים באותה ארץ, של הצעירים האקדמיים, הוא מרטין בובר (נכדו של המלומד העברי שלמה בובר), יהודי גליצאי, לאומי אָדוק וציוני נלהב.

התעוררות זו אָנו רואים גם בקרב יהודי אויסטריה.

בועידה של צירי הקהלות באויסטריה בחרו בשני ציוניים מפורסמים, אדולף שטאנד ושטרייכר, לשליחים לאספת־השלום. ועד כמה נשתנו באותה ארץ מצב הרוחות ונטיות הדעות, הנה יכולנו לראות עוד בשנות המלחמה. בווינה, המצודה של המתבוללים, בחרו למקומו של הרב הכולל המת, משה גידמאן (שלחם כל ימיו נגד הציוניות והלאומיות) את הד"ר חיות: בן גליציה, לאומי וציוני בדעה ובמעשה.

כל אלה הם אותות הזמן.

נְבוּאָה וְדִפְּלוֹמַטְיָה

מאת

א. ב. גולדברג.

מסורה יש בספרותנו החדשה: הדיפלומאטיה היא הפוכה של הנבואה. מסורה זו נתגלתה אצלנו לפני עשרים שנה, בשעה שעמנו עלה על בימת החיים הפוליטיים ודרש את זכויותיו בתור עם. זה היה מיד אחרי הקונגרס הראשון, כשהעם העברי, הדווי והנענה בכל תפוצות הגולה, צהל והריע לקראת „המלך שאינו מוכתר", שהופיע לו כמעט בהיסח־הדעת והקסים בהנהגתו המפליאה את שלוחי האומה, אשר התאספו בבאזיליה בפעם הראשונה, אחרי מאות שנה של שעבוד וחיים ללא תוחלת, והעיר בהם את האמונה, כי גואל חדש קם, אשר יוציא את העם הנדכא והמדוכא ביסורים מאפלה לאורה, מצינוק למרחב. באותה שעה יצא החושב העברי והורה הלכה מכרעת:

„תשועת ישראל תבוא על־ידי נביאים ולא על־ידי דיפלומאטים".

סתם אחד־העם ולא פירש, אל מי דבריו מכוונים, אולם מחוור היה, כי יותר שדעתו אינה נוחה מן הדיפלומאטיה בכלל, אין היא נוחה מזו של הרצל בפרט. ברור היה מאותו המאמר בכללו, שאחד־העם מתיחס אל הדיפלומאטיה כאל מעשה־להטים של תרמית, זייפנות ובדאות, כי לא נבראה זו אלא כדי לרמות את הבריות ולאחוז את עיניהם, וכי „מיטב הדיפלומאטיה — כזבה". כללו של דבר: אחד־העם, המבקר השנון והחד של המקובל, הסכים הפעם להשקפה המקובלת אצל הרוב על מהות הדיפלומאטיה וערכה לעולם.

לפיכך אין כל פלא, שיחוסו של אחד־העם לעבודת הדיפלומאטיה הוא כולו יחוס שלילי, וכאחד מראשי המאמינים במוסר היהדות וביעוד הרעיון המשיחי, לא יכול להבליג על רוחו בראותו, כי גם עמנו מתחיל להשתתף במשחק הדיפלומאטיה, ולא עוד, אלא שהוא

תולה תקותו בה, ואז התאונן במרירות גלויה ואמר, כי הוא הרגיש את עצמו בכל ימי הקונגרס כאָבל בין החתנים.

אולם עדיין יש מקום לשאלה, אם אָמנם הדיפלו־מאטיה היא הפוכה של הנבואה? כלום אין דיפלומאטיה אחרת אלא זו שבשקר יסודה? אָמנם, לכאורה, לוא היינו באים לחרוץ משפט על הדיפלומאטיה על־פי מעשיהם של דיפלומאטים ידועים מטפוסו של טיליראן, שאמר: „לא נבראה הלשון אלא כדי לחפות על האמת“, — כי עתה אולי צדקו אלה האומרים, כי הדיפלומאטיה היא רקמת־רמאות, שלא נשתזר בה אַף פתיל אחד של אמת. אולם הרי טעות גדולה היא להוציא משפט גמור על ערכו של מושג מסוים רק על־פי מעשיהם של איזה מבאי־כחו שאינם מהוגנים. עלינו לזכור, כי אפילו דיפלומאטים מבחינתו של ביסמארק, שלא חשש אַף לזייף טלגראמה, כדי להגיע למטרתו, אפילו אלה לא היו יכולים להשאיר לעצמם שם ושארית בהיסטוריה, אם מעלתם האחת והיחידה היתה כשרונם לסובב אחרים בכחש. ולא זו בלבד, אלא שיש להניח, כי מוצאים אָנו בהדיפלומאט ובהמדינאי — בהמעולים שבהם הכתוב מדבר — מקצת ממדותיו של הנביא.

המדינאי המעולה מוכרח לראות באספקלריה מאירה את אשר יקרה את העמים והמדינות בימים הבאים, למען יוכל להתעתד במועד הנכון לקראת המאורעות, וכל שהמדינאי גדול ביותר — כחו גדול לראות נכוחה במרחקי העתיד. המדינאי הוא בבחינת „צפנת־פענח“, המרים את המסך מעל פני ארצות וגוייהן, הנכנס לפני ולפנים ורואה מה שנעשה מאחורי הקלעים של מסכת־החיים: כשהוא מביט על סביבו ורואה את העמים ואת חייהם, את נטיותיהם ותנועותיהם, את שאיפותיהם ומעשיהם, את מלחמותיהם ונצחונותיהם, — הרי הוא יודע מראש, לאָן פני הדברים מועדות. הוא מעמיד בדמיונו מערכה מול מערכה ומנחש לדעת, כיצד יתפתחו הדברים וישתלשלו המאורעות. הוא פורץ גדר ועושה מעשה שלא בהתאם עם המצב, כפי שהוא נראה לעין ברגע הנכחי, אלא כפי שהוא מתרקם בחשאי, כפי שהוא הולך ונוצר במעי הזמן. המדינאי יודע את סוד היצירה של ההיס־טוריה, והטוב שבמדינאיים נעשה שותף ל„מעשי־בראשית“ של חיי עמים והתפתחותם.

אָמנם בראשונה לא כל אָדם מוכשר להבין את צעדי המדינאי, ולפעמים יארע, כי העם יוצא במחאה נגד מעשיו הסתומים, מפני שהקהל הגדול, שאין לו אלא מה שעיניו רואות, אי־אפשר לו לערוך כראוי מטרת הפולי־טיקה ולא יוכל לרדת לסוף דעתו של המדינאי, הבוחן גנזי נסתרות. אבל הזמן בא ופוקח את עיני העם ומעמידו על טעותו, ואז הכל מודים, כי המדינאי היטיב לראות את המתרחש ואת המתרגש, וכי פעולתו היתה מכוונת להציל את העם מיום־צרה, השמור לו, או להשתמש בשעת־הכושר לתועלת העם ולאָשרו. המדינאי, כנח בשעתו, רואה בדמיונו את העבים המתקשרים ברקיע ומקדירים את העולם בהשרת מים רבים, בעוד אשר האד המהולל אותם עדיין תוסס בתחתית־הים, והוא מתחיל בבנין התיבה, כדי להציל את העולם מכליון, אם גם ההמון רואה אותו כבעל דמיון, המשחק במקסם־שוא. ומפני שהמדינאי עומד על ראש הפסגה, הרי עיניו צופות אפקים רחבים ורחוקים, רואות במופלא מעיני־בשר וקורעות את המסך, החוצץ בין „הזה“ ובין „הבא“.

ואם מבחינה זו נשפוט, הרי נבואה ודיפלומאטיה אינו שוב דבר והפוכו, אלא, להפך, יש למצוא נקודות־מגע רבות בין זו לזו, ולפעמים הן עולות בקנה אחד.

אָמנם אין הדיפלומאט דומה בכל להנביא, מפני שאין בו כל המעלות שמנו חכמים בנביא, מפני שאין כשרונו של הנביא מתרכז בזה בלבד, שהוא צופה עתידות מראש. הנביא הוא קודם כל איש שהוער מאת כח עליון, מאת ההשגחה העליונה, לטהר את העולם מחלאתו, לתקן תבל במלכות שדי ולהכנים את רוח הצדק והמשפט בקרב העמים. מה זה נביא? מהותו לא נתבררה עדיין עד היום הזה, אבל אין כל ספק, שהנביא היה איש־דברים, נואם ומטיף קדמון, ולא נואם סתם, אלא איש־אלהים, אשר „דבר־יהוה היה, כאש בוערת, עצור בעצמותיו“, ואת האש הזאת היה בא להריק בכח־איתנים על סביבותיו, ותעודתו היתה להוכיח לעמו ולגויים את משוגתם על פניהם, להכותם בשבט פיו ולהצילם מרשת החטא ועוות־הדין, הפרושה לפניהם. ברי, כי כל אלה הדברים אינם ממדתו של הדיפלומאט; אבל מצאנו בהנביא גם נוספות למדות אלו, והן מאותן הסגולות, המציינות את הדיפלומאט. הנביא, אַף־על־פי שהיה עומד על מדרגה יותר נעלה מן החוזה והרואה שקדמו לו, בכל זאת כמוהם היה מזוין בכשרון ההסתכלות, בכחו לראות את הנולד, ובזה היה כמדינאי השולט על מערכות העמים.

כי היו הנביאים גם דיפלומאטים מהמדרגה היותר גבוהה. כל אחד מהם ראה מתחילה, כיצד ישתלשלו המאורעות לטובת העם או להותו, והזהיר את העם בעוד מועד, למדו את הדרך הישרה ללכת בה, למען יחיה בשלום ובשלוה עם שכניו ולמען יוכל לפתח את רוחו באין מפריע. ישעיהו, שהיה הנואם למוד־הלשון היותר גדול בין הנביאים, היה גם איש־המדינה בדורו. כשהמפלגה הלאומית אָמרה להשתמש בעזרתה של מצרים, כדי לפרוק את עולה של אשור ולנתק את מוסרותיה, התנגד הנביא למעשה מרד זה והזהיר את העם מהתחבר עם מצרים, שהיא „משענת קנה רצוץ“, מפני שראה מראש, כי גם מצרים וגם כוש יפלו בנופלים ביום זועה, וכי אשור תגדע את קרניהן ותכניע אותן. ודבריו אָמנם נתקיימו במלואם. עינו הבהירה הרואָה הכל לא הטעתו. צפניה ראה את יום הדין ממשמש ובא, שבו תעמוד אשור למשפט, ואַף היא תפול למשואות. וירמיהו, המטיף והמוכיח הגדול, לא חדל מהשתתף כל ימיו בעניני המדינה של עמו ויעץ לצדקיהו לחיות בשלום תחילה עם סנחריב ואחר־כך עם נבוכדנאצר, שלא להעיר את חמת המציק. וכאשר לא שמע צדקיהו בקולו ומרד בנבוכדנאצר, בא הנביא־החוזה עוד הפעם בעצתו אל המלך, כי יכנע. והזמן אָמנם הורה, כי צדק ירמיהו וכי היטיב לראות.

הדיפלומאטיה של הנביאים היתה מיוסדת על אָשיות היושר, מבוססת על אדני האמונה והבטחון, כי עתיד הצדק לצאת ממערכת־החיים וכתר הנצחון על ראשו, כי יש דין ויש דיין ויש עין צופיה על הליכות גויים. המכה והחולש על אחרים סופו שיהיה מוכה ונחלש בידי אחרים, הבאים אחריו. במדה שמדדו לאחרים ימודד להם. ומפני שהנביאים השתמשו בדיפלומאטיה מעולה, שתוכה כברה, מנופה מכל סיג של עוות־המשפט והשלטת כח האגרוף בעולם, הרי אָנו למדים, כי ישנם שני מיני דיפלומאטיה: אחת — שרוממות־אל בגרונה, ואחת — שחרב־פיפיות בידה; אחת — בת הצדק והמשפט, שמטרתה להרבות שלום בעולם, למחות דמעה מעל כל פנים ולשאוף ליום, שלא ישא גוי אל גוי חרב — זוהי הדיפלומאטיה של הנביאים, של אפלטון, רוסו, קאנט, טולסטוי ודומיהם, שראו את אשר יקרה את האנושות באחרית הימים ודרשו בשם הצדק העולמי ליסד אגודת עמים, למען שים קץ לממשלת זדון, ואחת — שרחוקה ממטרת הנבואה, מפני שבעליה שואפים להרחיב את גבולות ארצם על חשבון ארצות אחרות ולהקים את יסודותיה על חמס ורצח, כחש ומרמה.

נבואה ודיפלומאטיה — אָכן יש דיפלומאטיה, שנזרק בה ניצוץ של נבואה, והניצוץ הזה מלהיבה לחולל גדולות ונפלאות. יש דיפלומאטיה, ש י ו נ ק ת מן הנבואה.

והאם לא מן הטפוס הנעלה הזה היה הרצל? האם לא היה הוא הסמל היותר יפה של דיפלומאט ונביא?

כנביא וכחוזה בא הרצל אלינו לפני עשרים וחמש שנה והסתכל בפרובלימה היהודית מתוך ההשקפה הנצחית, וכדיפלומאט רואה־עתידות ראה באופן בהיר את הנולד והנכון לבוא, צפה מראש את כל המהפכה הגדולה, שעתידה לזעזע סוף־כל־סוף את העולם ולנערו ככברה, וראה את ההזדמנות הגדולה שתבוא לעמנו בעקבות המאורעות האלו, — ראה את כל זאת ודרש מאתנו להכון לקראת השנויים הכבירים. הרצל דרש את הקמת המדינה העברית מטעם הצדק והמשפט העולמי, אף־על־פי שלא חדל אף רגע להיות ריאליסט, הרואה דברים כהויתם. ואף בזה היתה הדיפלומאטיה שלו דומה לזו של הנביאים, שגם הם היו ריאליסטים.

והנה בא סוף מעשה ומוכיח על אמתות השקפתו של הרצל. „ההרצליות נצחה בעולמנו" — כך הודה לפני רבים הסופר והמטיף ז. זאבוטינסקי, אחד ממתנגדי שיטה ההרצלאית היותר עזים.

ההרצליות נצחה — כלומר: נצחה הדיפלומאטיה מן המין המשובח, זו המונה את ימיה מימי הנביאים, זו הבאה בשם הצדק והאהבה להלחם בעוות־הדין ובמשטמה. ואין כל ספק, שהדיפלומאטים ממין זה הולכים ומתרבים בעולם. ווילסון שייך לסוג זה, ואף בראיין שקדם לו. אָמנם העולם לא התרגל עדיין לדיפלו־מאטים אלה, אבל עם נצחון אידיאלי היהדות, ההולכים וכובשים את האנושות, תנצח גם הדיפלומאטיה העתיקה־החדשה.

חֲזוּת קָשָׁה

מאת
שמעון גינצבורג.

I

שְׁתֵּי צְעָקוֹת

בְּלֵיל־סְתָו אֲפֵל נְדוּדִים,
נְדוּדֵי־שֵׁנָה, דּוֹם כַּצֵּל
בִּצְעָקָה אָז עָמַדְתִּי עַל חַיֵּי הַגַּלְמוּדִים
לִפְנֵי הָאֵל . . .

כִּי הָיוּ חַיַּי לִי וְיוֹם נוֹלַדְתִּי —
כְּשַׂק: לְפֶתַע פִּתְאוֹם שַׂק
עַל רֹאשִׁי הָשְׁלַךְ, וְכֹה הוּרַדְתִּי
אֶל שְׁאוֹל, מִתְעַנֶּה בָּהּ כָּל מִי שֶׁרִגְשׁוֹ רַק . . .

וּמַלְאַךְ אֵל אַכְזָרִי
שׁוֹלֵחַ יָד לֹא נִרְאָה בִּי,
וּמְחַזֵּק אֶת חַרְצֻבּוֹת שַׂקִּי סְבִיב צַוָּארִי
וּמְחַנֵּק בַּאֲפֵלַת בּוֹר־הַשֶּׁבִי! . . .

בַּחוּץ אָז סָעֲרָה הַסּוּפָה
וְנִשָּׂא לְאָזְנַי קוֹל יְלֵל
בָּא מִמַּעַרְכוֹת הַמִּלְחָמָה — קוֹל מְעוּפָה
שֶׁל צָרַת־עוֹלָם בְּחֶשְׁכַת־לֵיל .

וּלְאָזְנַי בִּדְמָמַת־הַלַּיְלָה, לֵיל־נְדוּדִים,
קוֹל צְעָקָה בָּא מֵאַרְצוֹת־קְרָב,
קוֹל אַחַי, בַּלָּהוֹת קוֹל יְהוּדִים
נְשָׂאֵי־סוּפָה כִּרְבָבוֹת עֲלֵי־סְתָו .

וּפִלַּח קוֹל „אֲהָהּ" מְמֻשָּׁךְ אֶת הַדְּמָמָה,
הוּא קוֹל הַצְּעָקָה הַנּוֹרָאָה שֶׁל הָעָם,
וְשַׁוְעַת־נַפְשִׁי טָבְעָה בְּצַעֲקַת־עָם רָמָה —
כִּסִּירָה טְרוּפָה בְּלֶב הַיָּם . . .

ניו־יורק, סתיו, 1914.

עִיר הַמִּקְלָט

מעשה.*

מאת

דוד פרישמאן.

אמי קבלה את הדברים מאמה ואמה מאמה, זקנתה מזקנתה וזקנתה מזקנתה, הור מפי דור — ואמי מסרה את הדברים לי.

כאשר באו בני־ישראל לעציון־גבר, בשנת השלשים ושש למסעיהם במדבר, נראתה בקרב המחנה נערה צעירה, קטנת קומה ודקת בשר, אשר אם ראה אותה איש ואם עבר מעליה, לא זכר את תארה ולא זכר את מראיה ולא זכר דבר, ורק את עיניה לבדן זכר, ותהיינה משוטטות לנגדו, וידע כי גדולות הן כשני בטנים ושחורות כתהום הארנון ויוקדות כאש המזבח אשר לפני אוהל־מועד. לא ידע איש מי היא ומאין באה. כרוח פרצים סוערה פרצה אל המחנה פתאום בבוקר יום אחד עם השלוים יחד, ויהיו יודעים רק את שמה, כי יקרא לה נועה. ואם יש כי שאל איש את פיה לאביה או לאמה, ותהי עונה: אבי המדבר, אמי הערבה — ותשחק בקול גדול, ותהי לבנת שניה מצהירה רגע אחד כברק אשר התלקח פתאום, ותצלצל בעגיליה הגדולים אשר באזניה, ובעוד רגע ברחה ותמלט. והבחורים ובני אצילי ישראל וכל איש מסביב ספרו עליה נפלאות: כאשר תנוח עינה על איש, והיתה כצרבת מכוה על חלקת הבשר אשר הביטה שמה, וכאשר תשיב ברוח פיה, והיתה כרוח זלעפות אשר חלף פתאום מן הנגב, וכאשר תגע ידה ביד איש, והיו כל עורקיו בו כנחל שלהבת שוטף. ואף אמנם היתה הילדה כמו מדבר: פניה כנחושה חרוכת יקוד שמש, גרמיה כסלעים להוטים וחדים, והיא פרא אדם כמו הרוח הפושט מן הצפון. ואולם כחלקת האדמה החרבה אשר בין פארן ובין תופל, כן צמאה הנערה לנטפי טל מעט יומם ולילה — והיא מחכה...

בימים הרחוקים האלה והשמש היתה יוקדת ולוהטת עוד שבעתים מאשר עתה, והמדבר היה נורא וגדול עוד שבעים ושבעה מאשר עתה, והאהבה היתה עזה וסוערה עוד אלף אלפי פעמים מאשר עתה.

בנקרת מערה, באחת הפחתים, נולדה נועה הקטנה לפני ארבע־עשרה שנה, בשנת העשרים ושתים לצאת בני־ישראל ממצרים, בהיותם חונים ברמון־פרץ. ולא במאכלת כרתו את שררה, כי־אם בצור. אמה היתה אשה כובסת ואביה איש מקושש עצים, ויהי מלקט בשדה ענבי פרגים אדומים ויהי שוחט אותם אל הכף אשר עשה לו ושותה יום־יום את משרת הגרגרים הזרים ומשתכר. ובקברות־התאוה מתו האיש והאשה יום אחד ביום המגפה הגדולה, באכלם מן השליו עשרת חמרים. אז

גדלה הנערה ואיש לא ידע מי גדל אותה. מי מגדל את החתול השחור ואת האנגורה הלבנה אשר במדבר? כדרדר אשר בשדה עלתה וכפתן אשר במאורה אצל הבצות. בחצר האוהל ועל סף הדלת אשר לנה שם הלילה האחד לא לנה גם בלילה השני, ומן הלחם אשר פרס לה איש יום אחד לא בא אל פיה גם ביום השני. במצאה מעט מן על־פני השדה ומעט זרע גד ומעט ענבי סמדר, ותאכל מהם וגם הותירה — והיא עליזה תמיד. עוד לא מלאו לה שתים־עשרה שנה, כמעט עודה ילדה, כאשר מצאה איש בשדה ויתפוש בה ויענה — והיא לא שמה לב. כגלגל לפני רוח התגלגלה על־פני חוצות ממחנה למחנה, מן המושב האחד אשר ישבו שם בני־ישראל ועד המושב השני.

ובבואה לעציון־גבר, והיא קטנת קומה ודקת בשר, לא הביאה עמה בלתי אם את עיניה — ומקץ שלשה חדשים, והיא עלתה פתאום ותיף. כמעט בין־לילה. בערב עלתה על רבצה לא תואר ולא תבנית, ובבוקר והנה היתה פתאום הנערה בת ארבע־עשרה לתבנית אשה שלמה בכל וגדולה. כמו אד עלה על עיניה המשוקדות, להיות כמסך מבדיל בין הרואה ובין הברק המסתתר, ותהיינה העינים פתאום כמו חולמות תמיד. כל הרואה ועמד תחתיו והשתאה. לא היתה כמוה בכל גבול ישראל ועל סביביו. וכל המחנה מסביב, בחורים ובאים־בימים, נדיבים ורשים, זקני עם ומן האספסוף, כולם התנודדו עליה וישיגוה, ובאשר היתה והיו שם גם המה. ככוס תרעלה משכרת עברה על כל המחנה. ומקרוב ומרחוק באו, מכל הפנות אשר שם בני־ישראל חונים. והנערה לא השיבה פני איש, את כולם הקריבה אליה יחד, את כולם, את כולם, ולא מנעה מאיש את חסד־נעוריה — והיא רק משחקת בקול גדול.

יומם כלהוט השמש רבצה על־פני השדה בחול הקודח ותשתעשע בשני נחשים קטנים אשר אמצה לה. אז תגל את שדיה ואת נחשיה תרביץ על בשרה, והנחשים התפתלו על שדיה סביב ולא עשו לה רעה, והיא מביטה השמימה אל נוכח השמש וחולמת בעינים פקוחות. ואולם בהיות הלילה באישון האפלה שכבה על־פני השדה ואחד הנערים עמה — והיא לא שמה לב. ואת נעריה החליפה יום־יום כאשר יחליף איש את הכתונת אשר לבשרו — והיא לא שמה לב. כחתול השחור אשר בערבה וכאנגורה הלבנה דבקה עם בן־מינה ככל אשר יבוא לפניה, ולא ידעה רע ולא ראתה און — והיא רק משחקת בקול גדול.

יומם באכול השרב מסביב כמו תנור ישבה על־פני השדה עד להתעלף, ויש אשר אחזה בה פתאום תאוה כמו רגע ותמהר ותתפשט את כל בגדיה ותשליכם מעל פניה והלאה ותשב על־פני השדה ערומה כיום הולדה. ויש אשר שבה ותקח את שערות ראשה הארוכות, אשר ירדו מעל קרקדה ועד ברכיה הגיעו, ותצנוף אותן לצנפה ותכס בה את כל בשרה, ותהיינה כשכבת עבים אשר עלתה לכסות על השמש. ואולם בהיות הלילה בחרה לה ממאהביה את אשר תבחר, וילכו אחריה גם שנים גם שלשה — והיא

---

* מן הסריה „במדבר. מעשיות ביבליות".

לא תשים לב. כזאבה אשר במדבר רעבה לטרף — והיא רק משחקת בקול גדול.

יומם בהיות התכלת בתוך הרקיע בעצם השמים הטהורים ירדה עד הנחל אשר עם ארנון לרחוץ, ובעלותה מן [illegible] צחה ואדומה [illegible] לפני הנחל ותרא בו את תבניתה הנשקפה אליה מן המים ותבט ולא ידעה שבעה. אז ידעה, כי יפה היא מכל אשה אשר היתה על־פני האדמה. ויש אשר תשוקה עזה התקקתה בה פתאום לכרוע על ברכיה ולנשק למו פיה בראי־המים את כל בשרה ואת כל יצוריה ואת כל בדי עורה. ואולם בהיות הלילה גרשה מלפניה את כל בני הנדיבים ואת כל בני האצילים ואת כל אנשי המעלה אשר דבקו אחריה, ותבחר לה רק את הנערים מן האספסוף, את כל פוחז ואת כל ריק ואת כל [illegible] קרעים ודל, קהל גדול מאה, ותקח אותם עמה — והיא עליזה שבעתים. כשטף מים עזים, [illegible], כן שאגו בה דמיה ומשכוה רק אל [illegible] — והיא משחקת בקול גדול.

והימים היו שוממים והלילות היו סוערים, משתים [illegible] והוללות. ורק לרגעים, בהיותה לבדה מעט ואין איש עמה, קפא הצחוק על שפתיה ותאנח פתאום. משיה ורקמתה וצמידיה, אשר נתנו לה אתנן, ואפריונה אשר עשו לה, היו לה לתועבה. כל בחוריה ומאהביה היו [illegible]. אז תקח את השהם היקר אשר נתן לה קנז בן הנשיא למטה בנימין, ותשליכהו החוצה. ואת חושן אפודתה, אשר עשה לה רקמה אלידד בן הנשיא למטה נפתלי, תקח וקרעה אותה למאת קרעים. [illegible] והיא צמא, צמא... כחלקת האדמה [illegible] בין פארן ובין תופל, אשר לא גשמה עוד מעולם, כבר צמאה לנדבת טל — והיא רק מחכה ומחכה.

ויום אחד באה עד לפני המשכן ותעמוד בפתח. פתאום באה לה התשוקה לבוא בו רגע אחד פנימה. והענן מלא את הקודש, ויהי חושך אשר ימשש אותו איש בידים, ואימה רובצת על כל פנה ועולה מאחרי כל עמוד, והיא לא ראתה דבר. [illegible] כאשר הסכינו עיניה עם החושך מעט־מעט, אז החלה להבדיל בין דבר לדבר. על המעלה אשר עם הבמה לפני הקודש עמד הכהן הצעיר המנצח על העבודה, כמעט עודו נער, והוא לבוש מעיל בד וחושן על לבו ולולאות־אפוד, ותלתלים ארוכים יורדים על ערפו מתחת למצנפתו, והכהן הצעיר מדבר אל הקהל — ותבט בו משתאה ומשתוממת אליו. הפנים היו חורים והתלתלים שחורים. העינים היו תכלת והחושן ארום. ברגע הזה נשא גם הכהן את עיניו ויבט לנכחו בפתע ויראנה — ופניו החורים חורו רגע אחד שבעתים והתכלת אשר בעיניו העמיקה פתאום שבעים ושבעה. אך אבד ממנו הדבר רגע אחד וידום. רק רגע אחד. וגם את עיניו עצם. אחרי כן התגבר; עיניו נמלאו זעם ומצחו לבש כמו ענגה רועמת, והוא החל פתאום לדבר אל הקהל על הדבר אשר צוה משה לאמר: „והיה מחניך קדוש", וירעם בקולו ויזהר את העם מפני כל זמה וכל תועבה, אשר „לא יראה בך ערות דבר"... וימהר לכלות את דבריו וירד מעל הבמה.

ואולם אחרי הצהרים, כנטות היום, תעה הכהן הצעיר על־פני השדה אנה ואנה. צל הנערה לא סר מנגד עיניו לא בהיותן פקוחות ולא בהיותן עצומות, ובהיותו תועה בשדה וימצא אותה באחריתו, אז עמד תחתיו ולא נגש אליה ויבט בה מרחוק וישב ויבט. ואולם נגש לא נגש אליה.

אכן יום־יום אחרי הצהרים, כנטות היום, יצא אל השדה עד לפני הקובה הבנויה לתפארה, ויעמוד מרחוק ויבט, ובראותו את פניה הסב את פניו לאחור ויתהמק אחרי כן שב ויעמוד, ועד נגש לא נגש אליה.

אבל בהיות החדש או מועד או שבת והוא עומד על כני אשר במשכן בפעם בפעם, או הרעים בקולו וידבר אל [illegible] „והיה מחניך קדוש", [illegible] „ולא יראה בך ערות דבר" [illegible] את ראשו לארץ כנכרם מפני נפשו, והוא נאנח.

ובאחד הימים מצא אותה תחת אחד השיחים, אשר התחבאה שמה, והלילה רבוץ עליה מסביב. אז כרע לרגליה על הארץ ויהי נושק את שפת שמלתה, כאשר ישק העבד את שפת השמלה אשר למלכה. הן טמא הוא, טמא־שפתים וטמא־לב, והיא קדושה, קדושה, קדושה...

והיא [illegible] בכל יצורי גוה [illegible] בפעם הראשונה בכל ימי חייה.

[illegible] — הן כחלקת האדמה הנשמה אשר בין פארן ובין תופל צמאה אליו כל הימים!

והימים היו נפלאים, והלילות היו נחמדים, חלומות ודמיונות עם תקוה מתוקה — ובכל זה הכבידה את לבה אליו כאשר לא הכבידה עוד אל איש. את אשר לא מנעה מן האחרון מבני האספסוף, אותה מנעה ממנו. רק ממנו לבדו — והיא לא ידעה מדוע. ויש אשר גער גערה בו, ויש אשר גם קצוף קצפה עליו, ותהי מדברת אליו קשות תמיד — והיא לא ידעה מדוע.

והוא בא מדי יום ביומו, ומדי יום ביומו כרע לפניה על הארץ וישק את שפת שמלתה ועיניו בערו בחוריהן — ויום־יום גערה בו ותדבר אליו קשות ותשב את פניו ותשלחהו. אבל בלילה, בהיותה שוכבת בזרועות אחד מעגביה ועיניה סגורות, ראתה רק אותו ותהגה רק בו, [illegible] עיניה.

ויום אחד אחז בידה וישבע לה לאמר: אשר התגלח יתגלח את שערו ואת מצנפת הקודש אשר לו יסיר מעל ראשו ואת השני ואת אפודו יעביר מעל בשרו והיה כאחד העם, ואז יעבור מן המחנה הרחק־הרחק, בערבה הרוקה בתוך השממה אשר לא דרכה עוד שם רגל אדם וישב עמה, והיתה לו לאשה — והיא התאנפה בו בפעם הזאת שבעתים מכל הימים ותען איתו קשות ומרות. ואולם את נפשה לא ידעה, ולא ידעה מדוע. ופתאום ידעה: הן את האיש הזה היא אוהבת...

והכהן הצעיר עוד כורע לפניה יום־יום על הארץ ונושק את שפת שמיתה.

בימים ההם והשמועה נשמעה בעציון־גבר, כי הבדיל משה שלש ערים בעבר הירדן למזרח שמש, ערי מקלט הן, אשר תהיינה למקלט לכל רוצח המכה נפש בשגגה, ונס שמה מפני גואל הדם אשר ממשפחת ההרוג בפגעו בו, והתחבא שם וישב שם עד מות הכהן הגדול, ואחרי מות הכהן הגדול יצא ולא יהיה עוד משפט לגואל הדם עד עולם לפגוע בו.

כמשלוש חדשים עבדו זקני העם להכין את דבר שלש הערים המובדלות ויקצבו את משפטן. מדדו בחבלים אל הערים אשר סביבות המחנה ומדדו מחוץ לערים. תארו את הגבולים, תאו את הדרכים, ותהי התכונה רבה מאד. אז יצאו להם שלש ערים: בצר אשר במדבר, ראמות אשר בגלעד וגולן אשר בבשן. ביום ההוא והזקנים באו ועמם כל הכהנים, כולם לבושי בגדי־שרד עם החשנים ועם האפודים ועם מכנסי־הבד ועם המצנפות ועם המעילים, לבושי המעילים פעמונים ורמונים, והכהן הגדול עובר בראשם ובידו המטה הגדול, ואחריהם עברו הלויים, ואחריהם עברו בני הלויים, כולם לבושים את בגדי־השרד לשרת, ואחריהם עובר עם רב, אנשים ונשים וטף, ופני כולם לבצר, כי היא העיר הראשונה משלש הערים. אז יקרא המפקד על המחנה לזקני העיר לצאת אליהם, ויצאו כל הזקנים, עטופים אדרת במכסה, ויעמדו בשער העיר, והכהן הגדול עלה על הבמה אשר עשו לו, ויט במטהו הגדול, ואחריו הטו כל הכהנים מסביב במטותם גם הם, וידבר הכהן הגדול באזני זקני העיר את משפט כל המעשה אשר צוה משה לעשות: — „אם בכלי ברזל יכה איש את רעהו וימות, רוצח הוא, מות יומת הרוצח!" — וענו כל העם ואמרו: „אָמן!" — „ואם באבן יד אשר ימות בה הכהו וימות, רוצח הוא, מות יומת הרוצח!" — וענו כל העם ואמרו: „אָמן!" — „או בכלי עץ יד אשר ימות בו הכהו וימות, רוצח הוא, מות יומת הרוצח, גואל הדם הוא ימית את הרוצח בפגעו בו, הוא ימיתנו." — וענו כל העם ואָמרו: „אָמן!" — „אם באיבה יהדפנו או השליך עליו בצדיה וימות או באיבה הכהו בידו וימות, מות יומת המכה, רוצח הוא!" — וענו כל העם אחריו ואָמרו: „אָמן!" — „אבל... אם יהיה איש אשר יחטא לרעהו בשגגה, או בפתע בלא איבה הדפו או השליך עליו כל כלי בלא צדיה או בכל אבן אשר ימות בה בלא ראות ויפול עליו וימות, והוא לא אויב לו ולא מבקש רעתו — והצילו העדה את הרוצח מיד גואל הדם ואספו אותו העדה אל עירם, עיר מקלטו, אשר נס שמה, וישב בה עד מות הכהן הגדול. את כל מחסורו אשר יחסר יתנו לו, את הלחם אשר יאכל ואת המים אשר ישת ואת הבית אשר ישב בו, לא יחסר דבר, וישב שם השוגג עד מות הכהן הגדול!" — וענו כל העם אחריו בקול גדול: „אָמן ואָמן!" — אָז נשא הכהן הגדול את עיניו השמימה ויפרוש את כפיו ויתפלל, קולו לא נשמע בהתפללו ורק שפתיו נעו, ובכלותו להתפלל ויגישו לו נערי הלויים את האגן, ויז הכהן הגדול מן האגן מי־חטאת על שער העיר לקדש אותה — ותקדש. והכהנים מקטירים על־פני המחבות, ויעל הענן ויכס את כל העדה, והלויים ובני הלויים שרו מתוך הענן וירונו. — ככה עשו גם לראמות אשר בגלעד וככה עשו גם לגולן אשר בבשן.

והאנשים אשר בעציון־גבר מן הקצה אל הקצה דברו איש לרעהו כל היום רק בשלש הערים המובדלות אשר הבדילו לרוצחים בשגגה. והעם כטוב לבם עלידם לעגו איש באָזני אָחיו ויאמרו: — „אָכן תשמנה שלש הערים האלה ותכחדנה מן הארץ ותמחינה מעל פני האדמה בטרם יבוא אליהן רוצח לשבת בהן. הלא אין רוצח בישראל ולא יהיה בקרבו רוצח עד עולם".

אך בערב היום ההוא בהיות החושך מסביב רצבה נועה על רבצה בתוך הקובה אשר על־פני השדה, והנער הכהן כורע לרגלה על הארץ. ככלב רבץ לרגליה ולא דבר דבר. אבל הנערה כמעט אשר לא ראתה וכמעט אשר לא שמה לב. בחולמת היתה ורוחה מתשוטטת למרחוק. פתאום התעוררה. אָז תדבר אליו בשחוק קל, ורק קולה רעד מעט, לאמר: „ראה, הנה אָנכי ידעתי מי יהיה הרוצח הראשון אשר יבוא לשבת באחת הערים ההן: הלא זה אשר יהרוג אותי או זה אשר אָנכי אהרוג אותו, ואָז אהיה הראשונה להמלט שמה"... ואחרי כן שחקה בקול גדול, ותהי עליזה ושמחה מאד, ורק כי החרישה פתאום לפתע ולא יספה לדבר עוד.

והכהן הצעיר הכה עד בוש, ואחרי כן פנה וילך לו לאטו — אך ברכיו רעדו מאד והוא הולך כשכור.

ימים אחדים לא נראה הכהן בכל המחנה, ומקץ ימים אחדים סר אל הנערה, בפעם האחרונה בא, והיא לא הכירה אותו: את נזרו הסיר מעליו וראשו היה גלוח, את בגדי הקודש אשר על בשרו התפשט, את המעיל ואת האפוד ואת האבנט, ויהי לבוש בגד חול ועל ראשו צניף. אך פניו חורו שבעתים מבראשונה. וכל העם אשר מסביב דברו בו ויורו אחריו באצבע, ותהי הנאצה גדולה מאד, כי לא היה כדבר הזה למיום היות כהנים בישראל, אשר יחלל כהן את נזרו. ואולם הנערה בראותה אותו לעגה לו על פניו, ובקול חזק ובשפה ברורה אָמרה לו: „לא אהיה לך לאשה עד עולם, ואתה דע", — והוא שמע ולא דבר דבר, ויצא מאת פניה שוקט ובצעדים בטוחים.

בלילה ההוא לא עלתה נועה על יצועה. עד לפנות בוקר הלכה תועה בשדה, ולבדד וגלמודה. „הן לא אוכל, לא אוכל... אין לי דבר עוד לבעבור נתון לו בלתי אם את בשרי הטמא — ואת זה לא אוכל ולא אתן לו עד העולם. קדוש הוא לי גם אחרי הסירו את נזרו, וקדוש יהיה לי לנצח"...

ובחירה היה בבית הנערה בפעם הראשונה בחייה.

כאשה המחכה לפטר רחמה, כן חכתה אל הרגע הראשונה הזאת. עשר שנים, חמש־עשרה שנה חכתה, ועתה הנה באה. אז באה עירה מנהר־פתאים, כאשר לא היתה לה עוד מעריב.

אך בבוקר באה הישמועה, כי מיד האנשים נמצא נגד גופת איש מת. וייראו והנה הוא הכהן הצעיר.

ובהגיע הדבר עד לאזני נועה לא דברה ביתי אם את המלים: „אנכי הרגתיו" — ואחרי כן נעלמה ולא יסף עוד איש לראותה. ימים ושבועות לא יסף עוד איש לראותה. בין ההרים, בשממות המדבר הנורא, אשר לא דרכה שם עוד רגל אדם, תעתה לבדה יומם ולילה, ועל שפתיה רק המלים: „הן לא יכולתי, לא יכולתי". ובשובה מרץ שעשר שביעית לעצמה־גבר לא הכיר איש את פניה עוד. ויפיה שהיה עד הרגע יתבניתה הראשונה לא היתה לה עוד.

ובהיות הלילה קרעה את כל שמלותיה ואת רקמותיה ואת יקרותיה, לא השאירה מהם חוט אל חוט, ואת אשר לא יקרע ואת אשר לא ישרף באש השליכה המימה.

ובחודש הששי באחד לחודש בשנת הארבעים לצאת בני־ישראל ממצרים באה נערה יחפה ויריעת שמלה עד לפני שער גזר ותתדפק על השער.

— „אספוני־נא, איש הרגתי בשגגה"...

וזקני גזר נבהלו, ויבואו כולם ויביטו. הנה „הרוצח" הראשון! ואת הנערה אספו ויתנו לה מקום לשבת בתוכם. ברחוב העיר בראש הומיות נתנו לה את הבית. אך הנערה התחננה אליהם, כי יתנו לה בית הרחק, הרחק מאדם, אשר לא תביט פני איש. אז התחבאה חדר בחדר ולא יצאה עוד החוצה.

והנשים מביאות לה יום־יום לחם ודבלת תאנים ומים, אשר תסעד בהם את לבה, והיא לא תאכל בלתי אם את הלחם היבש ככל אשר תדרוש נפשה.

ואם הכהן הגדול מביאה לה מטעמים ומשמנים ומאפה תנור, לבעבור היטיב עמה, ולא תתפלל אל מות הכהן הגדול, — ויאים הנערה שחקה שחוק חרש בשמעה כזאת ולא דברה דבר.

ואמנם פלא הוא: גם בבית הכהן הגדול ובפתחם לה את השער לבעבור צאתה, לא יצאה הנערה. ישבה הנערה בגזר עד יום מותה, ותמת שם ושם נקברה.

(תרגום ספר שני).

הַיְּהוּדִי הֶחָדָשׁ בְּגֶרְמַנְיָה

(מעט שהן קריאתי)

מאת

ראובן בריינין.

ספר קטן בא לידי,* שעשה עלי רושם. מחברו הוא אחד הסופרים הצעירים, המוהרניים, יהודי גרמני. הספר הזה בערב מרחבת עירם לו, והוא כתוב בסגנונו של „כה אמר צרתוסטרא" אשר לפרידריך ניטשה.

הספר האמור עשה עלי רושם, יען כי מתוך פרקיו ומתוך פסוקיו הקצרים נשקפת ומדברת נשמת יהודי גרמני, שהתעורר מעצמו לתחיה לאומית. המחבר היה אמון על ברכי התרבות האשכנזית. שבוי היה בקרב חוג סופרים ואמנים, שלא ידעו מאומה לא על־דבר היהודים ולא על־אדות הרוחות החדשות, המנשבות בעירמנו העברי. האידיאל שלו היה להיות כופר אשכנזי, אחד מן הגדולים. גדולתה של אשכנז מלאה את כל רוחו, והדבר לא ידע על־אדות „רומא וירושלים" של משה הס, כאשר לא שב לבו גם ל„מדינת היהודים" של תיאודור הרצל. התנועה הציונית לא נכנסה כלל בחוג הכרתו. לא הרגיש בה. שקוע היה המחבר הצעיר רק בעניני ספרות טהורים, רק בשאלות והידות הנוגעות לתורת היופי, יפי הגוף ויפי הרוח. מזמן לזמן הסתבך גם ברשת המסתורין, שקורית דקים ואפלולים, משורגים זה בזה בעניבות ולהאות האי רק. זה היה איש־עניינים, אחד ה„מדברים" החדשים בנוסח אשכנזי, אחד המבקשים נתיבות חדשות לרוחם.

בעוד הסופר הצעיר עומד על פרשת דרכים, ועיני הרוחות צופיה לאפסי אפרי הדרך הקרובים והיות משם והלאה אפקי תרבות לוטים בערפל, הנה הרגיש פתאום את לחש נשמתו העברית ולבו נמלא געגועים חדשים על עמו. והלחש הדק הזה היה מלא סודות וחביות, שלא הבין פתרונם. אולם הוא הרגיש עמוק עמוק בקרבו את הקשר הנסתר שבינו ובין עמו, את הקשר שבין האדם החדש שבו ובין היהודי העתיק החי בסתר נפשו. כמו על־ידי גלוי פנימי, על־ידי השפעה מסותרה, שיש בה מעין רחמי שמים ו„התערותא דלעילא", הכיר את אישיותו העברית, הרגיש את השאיפות הלאומיות, שהיה כל־כך רחוק מהן, ואת ההבנה והתביעות של עתידו של עמו היהודי.

ובמצב רוחו החדש כתב את ספרו והמחזיק מאה ועשרים וארבעה דפי „אנו היהודים". אם אנו, יהודי המזרח המחונכים ומגודלים על ברכי היהדות, אומרים או כותבים „אנו היהודים" הוא לשון נחותא, מלים כפשוטן.

* [illegible] הכתוב גרמנית, הוא Wir Juden ונדפס [illegible] בשנת 1914.

אולם אם יהודי גרמני, שהצליח מפסיעתו הראשונה בספרות האשכנזית, כותב „אנו היהודים", יש בזה, גם בהשם לבד, איזה גאון לאומי, איזו הטעמה מיוחדה ואיזו מחאה נמרצה כלפי הכופרים או המתביישים ביהדותם.

והספר האמור כולל בקרבו ניצוצות של רעיון, פסוקי זמרה ליהדות, המתעוררת לחיים חדשים, שאיפות לאומיות כמוסות, פרחי מליצה חדשה, פתגמים שנונים ואמרות בטחה ועוז של היהודי החדש בגרמניה.

אין בספר הזה רעיונות שלמים או השקפות מסודרות, אבל יש בו מעין ודוי פנימי, יש בו השתפכות הנפש של יהודי חדש. הספר עושה רושם, למרות שבמקומות רבים הדברים עמומים, ויש בהם חקוי סגנונו של ניטשה, יען כי אנו שומעים בו את שפת צעירי היהודים בגרמניה השבים אלינו בתשובה שלמה, אף כי ידיעתם ביהדות קלושה עד מאד.

מכירים אנו בהספר האמור את התסיסה הרוחנית החדשה, שהתעוררה בקרב הצעירים של יהודי אשכנז, עוד בטרם אשר התפרצה מלחמת־עולם זו. משברי המחשבות ומהתערות הבודדות, שעל־פי רוב אין כל קשר הגיוני ביניהן, הפזורות ב„אנו היהודים", אנו למדים לדעת את הנעשה בעולמם הפנימי של חולמי תחיתנו החדשים עוד בטרם ניתנה לנו ההבטחה לגאולת ארצנו וליסוד ביתנו הלאומי.

מהספר האמור אנו מכירים את היהדות הצעירה בגרמניה בטרם באו עליה הנצחונות החדשים והמפלות החדשות.

והנני מביא קטעים אחדים מהספר האמור:

„אנחנו בני העם הנבחר חיים כיום רק בשביל החיים. אנו מרגישים רק את רגע ההוה ואין לנו חפץ, יען כי חסר לנו הצווי הפנימי, להרים את המסך גם מעל פני העתיד הקרוב. אשיות קיומנו, שמעולם לא היו מוצקות, החלו עוד הפעם להתנודד והאדמה רועדת מתחת לרגלינו. אבותינו מצאו משען באלהי ישראל, ואנחנו חדלנו להאמין גם בעצמנו. לפנים נדדנו מגוי אל גוי ומארץ לארץ, עתה הננו נודדים גם ברוחנו אנו. אין מנוחה בחוץ וגדלה המבוכה מבפנים".

ועל־דבר מצבנו בקרב העמים שופך המחבר את מרי שיחו:

„אלפי שנות רדיפות ומצוקות הולידו את המבוכה והשממון בנפשה של היהדות פנימה. האומה העברית, בתור חטיבה אחת, מעירה בלב העמים שהיא שוכנת בתוכם אם חמלה ורחמים או פלצות ואכזריות, אם שנאה כבושה וגלויה או גם בוז וגועל נפש. ותמיד ובכל מקום אנו יושבים על ספסל הנאשמים, מבקשים להצדיק עלינו את הדין הקשה, או, באופן היותר טוב, ללמד עלינו סניגוריה. תמיד מאשימים אותנו באשמות שונות, תמיד מבקשים עלינו בלבולים ועלילות, ואנחנו מבקשים תמיד כל מיני התנצלות וכל מיני ביאורים ופירושים למעשינו, מעשי בני אדם שיש בהם טובים וגם רעים (הרעים על־פי רוב שלא באשמתנו, כי־אם באשמת הגלות והרדיפות) ותמיד אנו דופקים על שערי הצדק והמשפט של העמים, האוטמים אזניהם משמוע בקולנו".

והמחבר, שהיה גרמני נלהב, מתעורר לנגד העמים הכובשים וקורא: „אין העמים המנצחים היושבים על אדמתם וחוסים בצל ממשלתם יודעים את רגש הוותור הקורא: „אל תקח את השלל שנפל בחלקך; אל תקח מידי המנוצח את חרבו, כי ישנן עוד חיות רעות שצריך הוא ללחום נגדן; מי יודע אם לא תעבור גם עלי הכוס, ואז יקום הנדכא ביום לעזרתי, כי לא יהיה כפוי טובה".

יודע ומכיר הוא המחבר, היהודי החדש, כי ה„צדק של הכח, של האלמות, אינו מכיר את רגש הוותור, כי אין הוא צריך לאסירי־תודה ואין הוא ירא, פן יגמלו לו כרעתו. אנחנו דורשים מאת העמים, שאנו יושבים בתוכם, כי לא יעשו שום הבדל בינם ובינינו, כי זכויותינו תהיינה שוות בכל, אבל דבר זה הוא אי־אפשר כיום; יען כי יראים הם מפנינו, פן נתחכם ועלינו עליהם והיינו אנחנו המנצחים והם המנוצחים. אנו טוענים והוזרים וטוענים: חובתה של האנושות להשיב לנו את צדקנו, אשר גזלה מאתנו בחוזק־יד. אולם עלינו לדעת, כי להעמים התקיפים אין גבורים כאלה, הכובשים את יצר הנצחון, את התאוה לבלוע את החלש מהם, רק משום שהחיבה מיברית אוסרת את זה. גם העמים הנאורים חושבים את פרורי הזכויות, שהם משליכים לנו בשעת רצון, כקרבנות מצדם וכאותות חמלה לברואים אומללים, שעליהם להיות בעבור זה אסירי־תודה כל ימי חייהם: להביא לקרבן את נשמתם הלאומית, את שפתם, שפת אמם ושפת אבותיהם, ואת כל הטוב והנעלה אשר נחלו מדורות ראשונים, דורות שנלחמו בחרף־נפש על היקר וקדוש להם".

ומצוינים הם דבריו, אף כי חתומים וסתומים המה מעט, בדברי על הנעשה והמתרקם בנפשם של היהודים הצעירים בגרמניה, שהתעוררו מעצמם לחיים לאומיים:

„עלינו להתבונן בעינים פקוחות על אשר לפנינו, על תהום הכליון הלאומי, אשר פער את לועו לבלענו. ובטרם תעבור שעת הכושר, שעה אשר לא תשוב עוד, עלינו להרהיב עתה עוז בנפשנו ולעשות את הקפיצה על פני התהום לעבר החיים.

„רבים יראים את הקפיצה הגסה ועומדים על עברי פי פחת, מבלי הרגש את הסכנה הצפויה להם בכל תקפה ובלהותיה. אולם אלפי יהודים צעירים נכונים לעשות את הקפיצה. עוד אין הם יודעים איך לעשותה, אין הם יודעים את המרחק והמרחב אשר מעבר להתהום, אבל יודעים הם, כי יש מרחב ויש מרחק, והם נמשכים אליהם בכח.

„טובי בנינו הקיצו מתרדמת הגלות והם שבים לתחיה. אלפים מהם מאמינים, כי יש להם די אומץ־לב לעשות את הקפיצה; הם מחכים ומקוים, כי העם ימשך אחריהם וישים נפשו בכפו. ורבים מן הצעירים עומדים וממתינים, מבלי דעת למה הם ממתינים, אבל מרגישים הם במעמקי נפשם, כי תקומה תהיה להם רק בתוך עמם ובגאולתו יגאלו גם הם, כי גאולה אחרת אין".

המדבר הצעיר אינו אומר לנו בדברים מפורשים ואולי קפיצר הוא מבין את דבריו היפים. אבל מרגישים אנו, כי הכוונה היא אל כבוש ציוני. המחבר אומר במקום אחר: „היהדות עומדת עתה בתקופה של התרפאות ושל התחדשות בחוגי הצעירים. אמנם צעירים יהודים אינם יודעים איך לצעוד הלאה, אבל רוצים ושואפים הם הלאה; יודעים הם, כי יש הלאה ויש דרכת קדימה".

יפה לבב השפה החדשה של היהדות הצעירה בגר־מניה, שהיא נבדלת משפת הרצל ונורדוי במעט המסתורין שבה:

„הניצוץ האלהי של השכל והרגש ושל יצירת החיים נמצא בכל. גם הרסיס היותר קטן של הטבע מלא גרעינים של כל מיני אפשרויות, מלא זיו שדי והוד האין־סוף. ואלהים נתן לכל אחד מאתנו על־ידי המסתורין של הרצון את הכח היותר עליון, את כח היצירה. בכל אחד מאתנו נרדמים שרשי השאיפה למלא את תעודת חיינו ותכלית הויתנו. ואין חזון מרהיב־רוח כמו לראות את הנפש הסוללת לה דרך אל מרום פסגת תעודתה, המרית בין המכשולים והמעצורים".

אולם ברורים ופשוטים הם דבריו, באמרו:

„על־ידי המלחמה והנגודים הקשים הולכת ונבראת אישיותו המיוחדה של האדם. האישיות הבאה לעולם נרדמת בחיק האדם, עד אשר תבוא המלחמה שאינה פוסקת ותעירנה לחיים, תצרפנה, תבחננה ותעשנה חזקה כסלע בלב ים. רק במלחמה תפקח האישיות החזקה את עיניה, ואוי לה אם תרתע לאחוריה.

„האישיות מרגשת את כל כחותיה ויתרונותיה רק בשעה שהיא עומדת פנים אל פנים עם אויב אדיר. באויב גלוי בהוה, או באויב אפשרי בעתיד.

„אנחנו היהודים אין אנו יכולים לצייר את עצמנו במהלך ההיסטוריה, בקורות הדורות, בלא אויבים ושונאים מימין ומשמאל, מלפנים ומאחור, מלמעלה ומלמטה. די להזכיר את השם „יהודי" בחברת איש נכרי, למען תראה, כי העינים מפיצות לפידי בוז גלוי או רשפי אש של שנאה מסותרה וכבושה. ואמרו־נא ליהודי כי יהודי הוא, אז תראו, כי הוא יודע את ערכו ואת אשר נטל עליו — אבל לא. אין היהודי יודע עוד זאת, אין הוא מכיר ומרגיש עוד את גודל ערכו. לולא זאת, הלא היינו נגאלים ונצלים.

„לא. עוד קשורים ואחוזים אנו בכבלי הגלות, ואין הכבלים מניחים להתרומם".

מה עמוקה היא האגדה, אגדת היהודי הצעיר בגר־מניה של אתמול!

עַל מִשְׁמֶרֶת שְׂפָתֵנוּ

חברים:

נצני העליה השלישית נראים בארץ. פנים חדשות נראות ברחובנו. רבים הבאים ורבבות יהיו העולים. את כמותם אין לשער, אולם את האיכות נשער־נא למפרע, נשער בערובה בטוחה שלא נכזב.

אלה אשר התרכזו בגדודים רצונם היה לתת את עצמם לעבודות הקשות הנאמנות, „והנותן את עצמו נותן הכל". ועתה הם באים אלינו למאות ולאלפים ערוכים להשאר בעבודתנו, לבנות את החברה העברית העובדת החדשה.

אחריהם יבוא „החלוץ". בגדודים מסודרים יעלה לא „להחליף את הנכשלים", כי־אם למלא את שורות הנעדרים, לפרוץ בארץ בכל פנותיה הגאולות והמחכות לגאולה: הם יביאו [illegible] הרעיון [illegible] שלנו: היות החלוצים גם בהיותם בארץ.

ישנה היא דרך החלוץ ורבה — ולא במהרה תגמר. והיכולת לפרוע את השטר, שניתן לנו, תלויה רק בנו. והיכולת הזאת, אם נגשימה בחיים, היא היא אשר תעטר את המתנדבים בעם והחלוצים בזר הנצחון.

והתקופה הנה חדשה ורבת אחריות.

המעוף הוא גדול, והדרכים הרחבות מובילות לכמה וכמה צרים. עלינו, יותר מאשר תמיד, לעמוד הכן על המשמר, שלא יטשטש הדרך שלנו בתוך האפשרות הגדולה.

הסימן הראשי לטשטוש הוא שכחת השפה בנפש העברית.

וברגע זה, עם בוא האורחים היקרים לנו — המתנדבים בעם, הננו [illegible] אותם בתביעה רבה, והיא: העליה לנו, ששפתנו לא תכשל ולא תדרס. על כמה שלא נגיד הרבה, על כמה שנדגיש את הדבר הרב, אין אנו מגזימים. [illegible] הנפש האיתנה ההכרה להצלחת [illegible] יצירתנו הצעירה.

הרגשתם העצמית של האורחים אינה צריכה להפגם על־ידי כך. אנו פוגשים בהם אחים חלוצים, המוכנים למסור נפשם בעד השגת השאיפה לתחיה שלמה, והם יבינו לנו, בהקשותנו את לבנו ולא נרצה לדבר אתם בלשונות שהביאו אתם מהגולה. הם יבינו, כי לא יתביישו לדבר אלינו בזמן הראשון גם בשפת־עלגים בלתי־שלמה, כי גם בשפת־גמגומים זו גרעין התחיה הלאומית.

אל לשון אחרת מלבד עברית! זוהי אחת הפקודות הראשיות של העובד העברי, זוהי אחת הדרישות העיקריות שלו לגבי עצמו ולגבי אחרים — ופקודה זו, נקוה, ימלאו הבאים ויעזרו על־יד חבריהם הנמצאים בעליה.

קנאות זו תקרב את הלבבות יותר, ובמהרה תהיה שפתנו מובנת לכל ומדוברת בפי כל.

ובשעת הפגישה הגדולה, בעת שנשמעת מעבר ההוא המלה „ארץ!" מעבר מזה המלה „עם!" תצלצלנה־נא הקריאות הנעלות האלו רק בשפתנו העברית!

הועדה לעבודה תרבותית
שעל־יד הועד המרכזי
של „הפועל הצעיר".

יפו.

לִקְרַאת הַשָּׁלוֹם

(רשמי לונדון).

— לאן, אדוני?

— לפאריז!

— לשם מה?

— לשם השתתפות במועצת האחדות המרכזית האירופאית.

— האחדות המרכזית האירופאית... מה זאת? ומה ליהודים ולה?

כאן מתחילים הביאורים, שהרי למרות כל המאורעות הנפלאים, שאירעו בדברי־ימי עמנו בשנה האחרונה, עוד רבים רבים היהודים, שאינם יודעים או אינם רוצים לדעת, כי סוף־סוף גם אנחנו עם וכי גם לנו חלק בכוחות העולם ובהיסטוריה. המקרה אשר קרה את עמנו לפני מאה שנה, כי הזמין נאפוליון את היהודים לבוא ולרשת את ארצם, ואיש מעמנו לא נענה לו, — המקרה הזה לא ישנה עוד: צירי ישראל יפגשו הפעם בפאריז עם ציריהם של יתר העמים, הגדולים והקטנים. ולא עוד, אלא שמפני החרוש אשר בדבר מגרישים אנו אולי יותר מדי את המדה, ומספרם של באי־כחנו בבירתה של צרפת יהיה כ־כך גדול, שנתחייש בזה את הרושם הרצוי. כי הנה לא ההנהגה הציונית בלבד תשלח את ציריה הרשמיים, את ד"ר וויצמאן ואת סוקולוב, בחברת שלשה או חמשה יועצים ומזכירים, כי־אם גם כנסית היהודים באמריקה שולחת אל מועצת־השלום ועדה בת שבעה או תשעה חברים. גם ארץ־ישראל עצמה הודיעה זה עתה, כי מלאכות מיוחדת דפליגה צרפתה ממצרים, ובראשה הירושלמי המפורסם דוד ילין. במועצת האחדות האירופאית המרכזית, אשר הזכרתי לעיל, שהנשיא הציכוסלובקי, מאסאריק, יצרה בפילאדלפיה לפני שלשה חדשים, נמנה גם יהודי המדבר בשם אומתו. ומפטרוגראד באה ידיעה, כי שני צירים השיבים יצאי לצרפת להגיש למועצת־השלום את דרישות ה„מרכז היהודי הרוסי" — שם שלא ידענוהו עד כה. יש להוסיף לכל אלה, כי זאנגביל שולח את באי־כחו, ומונטיפיורי — את התומכים בו, ו„חברת כל ישראל חברים" — את העומדים בראשה.

אכן, זו היא הפעם הראשונה, שיהודים ישמיעו את קולם באזני העולם כיהודים, ויש תקוות שעיה יעלה הדבר בידי הציוניים ותומכיהם למלא את התפקיד העיקרי ולהכריע את הכף לצדם.

* * *

ובאמת, זהו הרגש, שאתה מרגיש למן הרגע שדרכו רגליך על אדמת אנגליה: רשומם של הציוניים ניכר עתה בכל פנה שאתה פונה. עוד על גב הספינה יודיעוך הפקידים האנגליים, כי אם יש לך יחוסים אל ההנהגה הציונית, לא יושמו כל מכשולים על דרכך. בליוורפול די להם לבאי־כח הציוניות האנגלית לרמוז להממשלה המקומית, כי ציוני אתה, — וכל הדלתות נפתחות לפניך. בלונדון עובר אתה אל המשרד הציוני ברחוב היפה והסואן פיקאדילי, ודעתך מתרחבת למראה הסדר והמשטר אשר בכל חדר וחדר והעבודה הרצינית והנמרצה, הנעשית לפני עיניך למן הבוקר ועד הערב. אים הימים, שבהם היו מנהיגינו יושבים בתא חשוך באחד מהרחובות האפלים? היום יוצא הציוני מהמשרד הנפלא אשר בניו־יורק, המעסיק מאתים וחמשים פקיד, ידידי ארץ־ישראל מלאה הפתעות. לא אוכל לשכוח את הרושם האדיר, שעשה משרדנו הניו־יורקי על המורשה היוני ווסילקקי ועל המורשה הארמיני פזדרמגיאן, בבקרם האחרון בלשכת הציוניים באמריקה.

— הן זו היא ממשלה אמתית! — הביעו שניהם השתוממותם. — יותר ממה שיש לנו בארזרום ובאתונה!

— וזהו רק אחד מתשעת משרדינו בעולם — אי־אתה יכול להתאפק מלהתנגד קצת: — בלונדון ובפאריז, במוסקבה ובאודיסה, באלכסנדריה ובבירות, בשיכר ובארץ־ישראל עוד יש לנו כאלה וכאלה...

ההתרחבות היא אמנם מגיעה בלי ספק, והראיה היינו יכולים להשתית דיינו לא אל היונים בלבד, אלא גם אל הארמינים העלובים, שרוב עמם יושב בארמיניה... ובכל־זאת — אלמלא הגדלות החיצונית הזאת, אשר למדנוה מהרצל וטפחנוה עוד יותר בשנים האחרונות, כי עתה בודאי לא עמדנו על מעלת עמדתנו היום.

ובשעה שיושב אתה ומחכה באולם ההמתנה לזמן הראיון עם ד"ר וייצמאן, באים אנשים ומודיעים אותך, כי ה„מנהיג" ישוב עוד מעט ממיניסטריון־החוץ לאחר שיחתו עם האמיר הערבי פייזאל. ואתה יושב ומהרהר, מחריש ומשתאה אל כל הדברים החדשים האלה. מה שונו הזמנים! מה גדול ורב הדרך מיום שבקר הרצל את ווילהלם והשולטן, את מלך איטליה והאפיפיור!

והריהו נכנס — וויצמאן! לא וויצמאן של ימי רוסיה, לא וויצמאן של מלחמת ה„פראקציה", אף לא וויצמאן של מלחמות הסיעות הציוניות באנגליה עצמה, אך איש אחר לגמרי, כולו אומר כבוד, כולו עטוף אותו ההוד וההדר, שרחפו על ראשו של הרצל. כל צעד מצעדיו, כל דבור מדבוריו, כל תעופת־עין ותנועת־יד מבליטים לעיניך את ה„אסכולה" המדינית האנגלית, שבה נתחנך, ואת המסורת היהודית ההרצלית, שאותה ירש. איני יודע מדוע, אך נדמה לי כאילו הרבה מקוי פניו ומרשמי פרצופו מקרבים אותו לאותם הטפוסים הספרדיים האצילים, הידועים לנו מתוך תמונותיהם של אברבנאל, מונטיפיורי ולוצאטו; עכשיו, ורק עכשיו, מבין אני את הדרך, שבו השפיע מנהיגנו הצעיר הזה על באלפור ולויד־גיאורג...

* * *

האפשר להיות בלונדון מבלי ראות את אחד־העם? כשם שאי־אפשר היה לבקר את אודיסה מבלי ראות את מנדלי, ואת פאריז — מבלי ראות את יוסף הלוי. אכן, כשאני לעצמי, הייתי רוצה לשאל: האפשר להיות בירושלים מבלי ראות את אחד־העם, את ביאליק ואת ברייננין, את ברדיטשבסקי ואת שניאור?... אך יבוא היום גם לזה, ובינתים מה נעים פה בלונדון, כשבחוץ ערפל וגשמים, חושך ואורות מהבהבים, אנגליות ופרוטסטאנטיות על כל שעל ושעל, — מה טוב ונעים לבלות שעות אחדות בחברת היהודי הנפלא הזה, שידע

לבנות בית־מדרש שלם ולהעמיד תלמידים כליכך מרובים בשלשים שנה של יצירה ספרותית עברית טהורה!

[illegible]

לא! לא זקן המורה, ועודנו חזק ואיתן, ולא כהתה עינו, אף לא נס ליחו. ואם אמנם כתוב לא כתב הרבה בזמן האחרון ושמו לא נזכר בועדות השונות, ההולכות ארצה־ישראל או צרפתה, — הנה הכל יודעים, כי השפעתו ניכרת בכל מעשי ההנהגה ועצתו נדרשת תמיד. אכן, רבות ממסקנותיו של הסופר הגדול לא נתאשרו, והטקטיה המדינית בתנועתנו היא היא המושלת ברגע זה בכל מעשינו. עם־כל־זה, אי־אפשר לי לשכוח, שעוד כשלש שנים לפני הכרזת המלחמה, כשבקר אחד־העם את ארצנו בפעם האחרונה, הביע גלוי את דעתו, כי אם רוצים אנו ביישוב גדול ופורה, אין כל תקוה נשקפת לנו מממשלתה הרקבה של טורקיה, ותשועתנו לא תבוא אלא אם כן תגיע אנגליה לארצנו.

בינתים יושב לו אחד־העם בחדר־עבודתו המרווח, המלא ספרים, ומאסף חומר רב לעבודות ספרותיות חשובות, שתראינה אור בירושלים, ליד האוניברסיטה העברית, אשר היה יהיה גם הוא בין תומכיה וחבריה. דיה למסתכל ישיבה קלה בחדר הזה, כדי שירגיש, כי דבר־מה מתרקם כאן, אשר אולי יהיה יותר מענין ויותר כולל מכל מה שיצא מתחת ידו עד עכשיו. רק דבר אחד מביא חשש בלבו, והוא — רוח ההרס והחורבן של ה„בולשביזם" הרוסי והגרמני, הפושט על כל סביבותיו: — לוא לארץ־ישראל לא יגיע!

* * *

באתי ללונדון לשלשה ימים, והריני שוהה פה זה השבוע השלישי, כי עוד הכל נתון בחוסר־הדין של ימי המלחמה. עותומני הייתי לפני ארבע שנים, ואולם למן הרגע שבו נכנסה טורקיה לתוך המבוכה הכללית, נערתי מעלי את עולה של עותומניה והכרזתי עצמי יהודי. אלא שלהכרזה זו לא היה כל יסוד חוקי, ולכן נודד אני עכשיו בתעודה זמנית אנגלית, המביאה לידי צרות תמידיות, אחרי שצריך אני להחליפה ממקום למקום. מי יודע, אם יעלה בידי לצאת מכאן בעוד ימים אחדים? מי יודע, אם לא יעכבוני גם הצרפתים יותר מכפי הנצרך?

[illegible]
אל דרכיה של בירת־עולם זו בימים הגדולים האלה.

[illegible]
למרות הנשמים המטפטפים בכל חצי שעה, למרות היובש החיצוני של האנגלים והאנגליות! מה עשירה הבירה הזאת בבנינים [illegible]
בזכרונות של תקופות כליכך מרובות! הנה מצבת נלסון, אותו האנגלי הגדול, אשר בסס את ממשלת בריטניה על המים: נדמה לך, כאילו עודנו חי, בהביטו אליך ממרום עמדתו, וכאילו כולו אומר גאון בוטח, כי גם לעתיד לבוא תשאר אנגליה גברת הגלים. הנה היכל המורשים, אחד מהיותר עצומים בעולם, אבי כל הפרלמנטים, שחור מרוב זקנה ובכל־זאת צעיר כביום הבנותו, ובשמעך אל שקשוק מימי הטימסה הרחבה לרגליו, דומה כאילו שומע אתה את הריקולים של קרומוויל, ביקונספילד היהודי וגלאדסטון. והנה בנין השלחניה האנגלית, הרודה בממון העולם מקצה ועד קצה: בנין פשוט לכאורה, קצת כבד באדריכלותו הרומאית, אך הדרת הכח חופפת עליו, ועומד אתה להביט אל היוצאים והבאים, הממשיכים פה מסורת שרשית, שגם ניו־יורק עם כל עשרה לא תוכל להזיזה...

ובכל פנה ופנה — אנשי־צבא בבגדי־השרד הכתומים, ורבים מהם כרותי יד או רגל, עורים או חרשים, וכל בעלי־מום... זכר לחורבן! שמותיהן של איפר, קמברה, סום, ליל, מונס וערים אחרות לעשרות מצלצלים באזניך בצלצול מוזר: נגמר כל זה, ושנית הולך ההמון ונגרף לבתי־המזון ולבתי־ההזיון, [illegible]
עצומה — רק שילינג אחד לנסיעה ממושכה — ומוכרי העתונים [illegible]
לשם השלום, ומהלך יומים ממנו מכתערים הגרמנים אלה על אלה [illegible]

[illegible]

איתמר בן־אב"י.

[illegible]

חֲדָשׁוֹת וּמְאוֹרָעוֹת

— בקרוב תועד באמשטרדאם של הולנדיה ועידה, שבה ישתתפו באי־כחן של כל המועצות היהודיות הלאומיות שבארצות מזרח אירופה [illegible]
נאיות. הועידה תעסוק בענין סדור קונגרס יהודי עולמי ויסוד התאחדות כללית לכל קהלות ישראל שבעולם.

— בברלין נפתח קונגרס של באי־כח כל הקהלות היהודיות בגרמניה. [illegible]

— הקונגרס הראשון של יהודי קנדה יתאסף במונטריאל ויפתח ביום 16 במארץ. בקונגרס ישתתפו מאתים צירים נבחרים מכל קצוי [illegible]

— מודיעים מקושטא, כי הממשלה הטורקית והמדינאים החשובים שם באו לכלל הסכמה, שתוכר בארץ־ישראל ריפובליקה יהודית.

— ברינה, בירת המדינה הלטית, נוסדו מועצה לאומית יהודית ארצית וגם הגנה עצמית לאומית יהודית.

— בועידת באי־כח הקהלות היהודיות של אוסטריה [illegible] בוינה, החלט לשלוח שלוחים מיוחדים אל אספת־השלום בפאריז כדי לדרוש אבטונומיה לאומית בשבי יהודי אוסטריה ופולניה [illegible]

בבודאפשט של הונגריה נוסדה הגנה־עצמית ציונית, המונה אלף ושלש מאות איש. החיילים האלה כבר הצילו יותר מארבעים קהלות מפני פרעות ומרימית ביהודים.

— הנהגת האוניברסיטה בקראקוי של גליציה החליטה לקבל תלמידים יהודים רק בחמשה אחוזים.

— בקיוב נקרא קונגרס של הפועלים היהודים בכל אוקראינה. [illegible]

— ממשלת טשיכוסלובאקיה פרסמה פקודה, אשר לפיה בטלה זכות האבטונומיה של הקהלות היהודיות באותה ארץ.

— פרשת הפורענויות והפגעים ביהודי רומניה הולכת ומתגברת גזירות משונות ומצוקות נוראות, מעשי רצח יחמס הם הזיונות מצויים עתה במדינה ההיא. על היהודים נאסר לנסוע במסילת־הברזל. השבויים היהודים, בשובם מגרמניה, נדונים בענויים, ויש מהם — גם בהרג. עתה הוכחה העובדה, כי במשך ימי המלחמה נסתדרו החיילים היהודים, לבושים אדרות שחורות, בגדודים מיוחדים, שהעמדו אל מול פני המלחמה, תחת להבות־אשם של תותחי הגרמנים. גנרל רומני אחד המית בידיו [illegible]

אגודת היהודים ילידי רומיניה יצאה במחאה עזה נגד הממשלה, המפירה את הבטחתה לתת שווי־זכויות לכל היהודים, בין שנולדו בין שנתאזרחו בארץ. הוץ מזה נתעוררה עכשיו בקרב יהודי רומיניה תנועה עצומה לדרוש אבטונומיה תרבותית ולאומית.

— הועידה הסוציאליסטית הבין־לאומית, שנועדה בברן של שוויי־צריה, קבלה ריזולוציה לגנות את מעשי הפרעות ביהודים.

— בדבר השאיפות הציוניות ויחוסן אל אספת־השלום הגיעו בשבוע האחרון הידיעות האלה:

אספת־השלום בפאריז דנה בימים האלה בשאלת ארץ־ישראל. אחרי שהרצה ד"ר חיים ווייצמאן באופן רשמי בשם ההסתדרות הציונית את תביעותיו של עם ישראל על ארץ־ישראל. אין ספק בדבר, כי לאנגליה תמסר ההשגחה העליונה על ארץ־ישראל בשם אגודת־הלאומים.

יעקב די־האז, אחד משלוחי ההסתדרות הציונית באמריקה, הוזמן על־ידי המיניסטר הצרפתי לעניני־חוץ על־מנת למסור את תביעותיהם של יהודי אמריקה, לפי נוסח הקונגרס היהודי בפילאדלפיה.

הציוניים עורכים עתה תכנית מפורטת בדבר הממשלה היהודית בארץ־ישראל. בקרוב יגישו לפני אספת־השלום את התכנית הזאת, אשר על־פיה תוסד מועצה, שישתתפו בה באי־כחם של כל היהודים בעיים, והמועצה תנהל את עניני ישראל בארץ־ישראל.

כל מיני היגיעות, שיגעו יהודים עשירים אחדים מאנגליה בהנהגתו של יוסיען וולף לגרום תקלה לציוניות באספת־השלום, יצאו לבטלה.

הנשיא ווילסון הבטיח לשלוחים הציוניים בפאריז, כי לא רק שיצביע בעד יסוד מדינת־יהודים בארץ־ישראל, אלא גם שיעשה כל אשר בכחו, כדי להביא את השאלה הזאת באספת־השלום לידי פתרון רצוי ונכון.

ממקורות נאמנים מודיעים, כי האפיפיור בטל את כל החוזים הנסתרים, אשר בהם הובטחה לו השפעה על ירושלים בשל המקומות הנוצריים הקדושים אשר בה. כדבר הזה עשו גם כנסיות נוצריות אחרות, וממילא סרה הסכנה, כי תפרד ירושלים מעל מדינת היהודים בארץ־ישראל.

לכבוד שלוחי הציוניים מאמריקה נערכה בלונדון אספת־עם גדולה, שבה קבלו את פני ד"ר שמריה לוין וד"ר די־סולו פול. היושב־ראש היה סטוארט שמואל, נשיא אגודת הקהלות באנגליה. האספה עשתה רושם נמרץ.

השלוחים הציוניים מאמריקה כבר הגיעו לפאריז. לפי דברי די־האז, הביאה הועידה הציונית מלפני שני שבועות שלום ואחדות בחוגי כל הציוניים.

המשא־והמתן בין הציוניים ובין באי־כח הממשלה האנגלית הולכים ונמשכים באופן פרטי. כל המעצורים הקודמים כבר הוסרו. במחנה הציוניים שורר מצב־נפש מרומם לרגל התוצאות המוצלחות.

יעקב די־האז וד"ר פליקסניר, שלוחי הציוניים באמריקה, נכנסו לישיבה עם צירי־השלום של ארצות־הברית. הצירים האמריקאיים הביעו את הסכמתם הגמורה אל תכנית הציוניים.

שלוחה של מדינת ערב הגיש את תביעותיו לפני אספת־השלום והוציא בפירוש מגבולי ערב את ארץ־ישראל, שראויה, לדעתו, להנתן בתור מדינה ליהודים.

הועידה הציונית הכללית עתידה להתאסף בקרוב בלונדון. היום המיועד עדיין לא נקבע. לפי שמדברים שם הצירים, שיביאו מארצות רחוקות. מאכס נורדוי כבר יצא ממאדריד של ספרד ובמהרה יגיע ללונדון. החכם־באשי של סאלוניקי רב יעקב מאיר יבוא גם הוא.

בועידה הסוציאליסטית הבין־לאומית אשר בברן נאמו לונגי ומיסטראל, מנהיגי הסוציאליסטים בצרפת, נאומים נמרצים לטובת מקלט־בית לאומי יהודי בארץ־ישראל. הוכנסה הצעה לדרוש, כי גם עם ישראל יתקבל בתור חבר אל אגודת־הלאומים. העסקן ה„פועלי־ציוני" ד. לוקיר הוכר בועידה בתור בא־כחם של הפועלים היהודים בארץ־ישראל. לוקיר דרש בנאומו, כי אגודת־הלאומים, שתגן על עמי־המיעט, תשגיח, כי יקבלו היהודים זכויות אזרחיות ולאומיות מלאות.

בלונדון היתה מועצה, שבה השתתפו מנהיגי הציוניים, היינו: נחום סוקולוב, ב. גולדברג, רוזוב, אחד־העם ועוד. סוקולוב נתן דין־וחשבון על הדין־והדברים, שהיו בין באי־כחם של הציוניים ובאין באי־כחן של מדינות־ההסכם באספת־השלום. העבודה היתה קשה מאד עד שעלה הדבר לכבוש את לבות המתנגדים למקלט־בית יהודי בארץ־ישראל.

המנהיג הציוני מרוסיה, רוזוב, שבא ללונדון על־מנת להשתתף בועידה הציונית הכללית, הוציא בינתים דברים זה: צרפת דרשה קודם, כי החוזה הלונדוני בדבר סוריה וארץ־ישראל יתקיים. באופן כזה היו עניני ישראל בארץ־ישראל ניזוקים מאד, והתקותנו על „ארץ־ישראל גדולה" היתה מתרופפת. אולם ביד אנגליה ואמריקה עלתה להטות את צרפת לצדן, ועכשיו היא תמימת־דעים עמהן בענין יסוד מדינה יהודית בארץ־ישראל. ולא עוד, אלא שוותרה על תביעותיה אפילו בנוגע לסוריה.

שלוחי היהודים מאנגליה ומאמריקה ידרשו, כי גם ליהודים יהיה בא־כח באגודת־הלאומים. הדבר בטוח הוא, כי אספת־השלום תמלא את הדרישה הזאת. כנראה, יבחר לואים בראנדייס למשרה חשובה זו.

עתונים יהודים מפרסמים דגישה לנשיא ווילסון ולשאר מדינאיים של עמי־ההסכם תזכיר בדרישה, כי לא תורשה רומיניה להשתתף באגודת־הלאומים אלא אם כן תקיים בפועל־ממש את כל הבטחותיה בנוגע לזכיותם של היהודים.

ביום עשרים בפברואר יתאסף בברן של שוויי־צריה קונגרס של באי־כח המועצות היהודיות הלאומיות באויסטריה, טשיכוסלובאקיה, פולניה, אוקראינה, רוסיה ושאר ארצות מזרח אירופה. בקונגרס הזה יערך נוסח התביעות היהודיות, לפי הצעת הלשכה הציונית הראשית בקופנהאגן. כמו־כן יבחרו צירים, שיגישו את התביעות לפני אספת־השלום.

הפדראציה הציונית בסאלוניקי שלחה את נשיאה דוד פלורינטין אל אספת־השלום, שידרוש, על סמך ההגדרה העצמית, כי תהפך סאלוניקי לעיר בין־לאומית, משום שהיהודים הם שמונים אחוזים מכל תושביה.

— בזיטומיר של אוקראינה התחולל טבח נורא ביהודים. מאתים נפש נרצחו ושמונה מאות נפצעו. מעשי החמס, השרפה והחורבן נעשו במדה מבהילה מאד. הטבח היה מסודר מראש והשתתפו בו החיילים האוקראיניים.

— בעיר וולוצלאוויק של פולניה נמשכו הפרעות ביהודים במשך שבוע ימים. הרבה נפצעו וההרס רב מאד.

— פרטי הטבח האיום, שהתחולל בלבוב של גליציה, מוספים להתפרסם בעתונים, והם מרעידים מאד. על־פי סך־הכל יוצא, כי אלף וחמש מאות יהודים נהרגו ונשרפו, למעלה מעשרת אלפים משפחות נשארו בלי בית ומחסה, למעלה משמונים ספרי־תורה נשמדו, ורכוש היהודים בסכום של מאתים מליון כתרים ולמעלה נשדד ונחמס. הלוית־המומתים נמשכה שבוע שלם. בכל קהלות ישראל אשר בפולאניה נערכו ביום 9 בדצמבר אבל ומספד על קרבנות לבוב. אספות־מחאה נקראו וכסף נאסף לטובת נגועי הפרעות.

— על־פי הדין־וחשבון, שפרסם הסופר ישראל כהן, שליח ההסתדרות הציונית באנגליה אל פולניה על־מנת להתחקות על הפרעות, בעתון הלונדוני „טיימס", אנו למדים, כי הפרעות בערי פולניה נערכו בכונה תחלה מאת הפולנים החיילים והאזרחים. התועבות, הענויים ומעשי־האכזריות, שנעשו ביהודים, מסמרי־בשר בפרטיהם הפראיים והאיומים, שיש למצוא דוגמתם רק בתולדות האינקוויזיציה בספרד.

— החיילים הטשיכוסלובאקיים הטילו קנס של ארבע מאות אלף כתרים על קהלת ישראל שבעיר טריבסוען של הונגריה.

— למיסקבה הגיעו שלוחים מקהלת טורקיסטאן, והם הודיעו, כי יהודים רבים בגליל ההוא היו אנוסים לקבל דת מחמד מאימת הרג ועינויים מצד ההאן (המושל המקומי). [illegible] יהושיט עזרה ליהודים באותם המחוזות הנדחים שבאסיה.

— החיילים הפולנים מתעמרים ביהודים באופן אכזרי ומחפיר. הם מתנפלים בלילות על בתי היהודים, מגרשים את יושביהם לעבוד בפרך ומנצלים אותם.

— המועצה היהודית הארעית בוואדשה קוראה קונגרס יהודי כללי, שבו ישתתפו באיכה מכל פולניה החדשה. הקונגרס ידרוש בשבילי היהודים [illegible] ימנרגיהם.

— מעשי־הפרעות בערי פולניה עדיין הולכים ומוסיפים. לפי חקירה, שעשה עתונאי לונדוני אחד, נעשו פרעות במאה ערי פולניה, גליציה והמעזה.

— בווינה היו בחירות לקהלה היהודית. נבחרו: 24 ציוניים, 23 בונדיים, 3 „פועלי־ציון", 3 כוציאליבטים, 10 חרדים, 10 דימוקראטים.

התנועה הלאומית

אספת־עם לכבוד ד"ר סטיפן וויס.

ביום א', 9 בפברואר, נערכה באולם „מאנהאטאן אופירה", ניו־יורק, אספת־עם גדולה, שבה מסר ד"ר סטיפן וויס דין־וחשבון מפעולותיו בתור ראש שלוחי ההסתדרות הציונית באמריקה אל אספת־השלום. קהל גדול של חמשת אלפים איש מלא את האולם מפה אל פה [illegible] בנאומו, כי עוד לפני הנעילה תתן אספת־השלום יפוייכח לאנגליה [illegible] רצון היהודים שבכל העולם. אנגליה מצדה תמסור את כל עבודת הבנין ליד עם ישראל. מדינות־הרסכם מתיחסות בידידות אל שאיפותינו [illegible] את ארץ־ישראל ליהודים, אלא מפני מזימה אימפיריאליסטית מסותרת. באמתו של דבר עושר יאת אנגליה אך ורק משום שעליה להכנע לרצון [illegible] כי מעולם לא היה לעמנו אוהב נאמן ותומך כנשיא ארצות־הברית ווילסון, שהוכר עתה בתור מנהיגם של העמים המדוכאים. דרישותינו מלפני אספת־השלום שלש הן: 1) שווי־זכויות ליהודים בכל הארצות; 2) זכויות לאומיות במקום שהרבה מן ההכרה או במקום שעמי־המיעוט [illegible] בארץ־ישראל. בנוגע לארץ־ישראל, הנה אין אנו רוצים למצוא שם הכל מן המוכן, אלא כוונתנו להחדיש יתרנתה את כל מרצנו, כחותינו ובשרונותינו. ועד־השרותים, שנבחר בקונגרס היהודי בפילאדלפיה, יצא בימים האלה לפאריז ערמנת להגיש [illegible] את תביעותינו.

ראובן בריינין קדם את פני הד"ר וויס בנאום עברי [illegible] רושם עז על הנאספים.

ימערה ממאתים וחמשים אלף דולאר נאספו באותו מעמד לטובת [illegible]־נאולה.

לאחר שהכפיל היושב־ראש בדברים חמים את המנוח תיאודור רוזוולט, מי שהיה נשיא ארצות־הברית, והזכיר את מסירותו של זה [illegible]

[illegible]

הלשכה הראשית של הקרן הלאומית בהאג שלחה אלינו את הידיעות האלה:

הכנסות הקרן הלאומית בחודש אוקטובר שנת 1918 עולות ל־296,467 פראנק. בסכום זה השתתפו הארצות האלה: פולניה וליטה — 65,187 מארק [illegible] כתרים [illegible] צפון אמריקה — 9,866 דולאר, ארגנטינה — 11,958 פזות, אנגליה — [illegible] 711 מארק, צרפת [illegible] פראנק, ארצות הסקאווים הדרומיים — 10,564 כתרים, הולנדיה — [illegible] 1,911 כתרים, אוסטרליה — 110.18.0 ליטרה שטרלינג, שווייצריה — 2,574 פראנק, בלגיה — 1,078 פרנק, פינלנדיה — 4,600 מארק, בולגריה — 3,500 ריו, זילנדיה החדשה — 69.15.0 ליטרה שטרלינג, דנמארק — 775 כתרים, שוודיה — 376 כתרים, מצרים — 19.9.0 ליטרה שטרלינג.

על־פי החלטת ועידת הקרן הקיימת במאנטשסטר נערכה ביום 20 באוקטובר [illegible] ״נחלות״ לטובת המושבה על שם צלינוב. בתור נואמים השתתפו: יוסף קובן, א. שיר, [illegible] ש. דייכס, י. ק. גולדבלום, י. רוזוב, שדבר על צלינוב ופעולותיו לטובת הקרן הלאומית ברוסיה, ציר הפארלאמנט [illegible] עברה בהתלהבות רבה. בין הנאספים, שבאו במספר גדול, נקבצו כמאה [illegible]

[illegible]

[illegible] אחת, שנערכה זה לא כבר בווינה, הציע מר [illegible] הלאומית וגם הכניס סכום הגון למטרה זו.

שונות

[illegible]

— הסתדרות „[illegible] הפרדים העברים בארץ־ישראל" [illegible]

— ועד־[illegible] בתי־הספר ומיסדי־התורה של ה„מזרחי" ושל החרדים. הועד לא יתערב [illegible]

— הועד הזמני של יהודי ארץ־ישראל פרסם את הכרוז הבא:

הכינו לאספה המיסדת!

מאורעות המתרחשים רק אחת לשנות־מאות עוברים עלינו עכשיו. פני תבל משתנים תכלית שנוי. מדינות אדירות מתפוררות, עמים נכנעים משתחררים, עמים קדומים משועבדים קמים לתחיה, סדרי החיים משתנים ביסודם.

גם גורלו של עמנו נחתך עתה. מזמן שגלינו מארצנו לא היתה אולי שעה כל־כך חשובה ומכרעת בחיי עמנו. עם השנויים המתהווים במפת ארצות־העולם יתהוו גם שנויים יסודיים במפת מושבי היהודים ומקומותיהם. מיליונים מיתר השיבים ירטנו יתפזרו. אחרי שנשפך דמנו כמים ואחרי שהקרבנו קרבנות רבים ועצומים בימי המלחמה הזאת נצא תשושי־כח ומפורדים בין עמים רבים בארצות חדשות. תחת יד העמים, אשר בחייהם המדיניים החדשים לא שבעו עדיין תשוקת־השררה ואשר ברובם אינם נוחים ליהודים, לא יוכלו בני עמנו להתקיים לא בתור עם ולא בתור בני־אדם.

הנחיצות בבית לאומי לעם ישראל לא הורגשה בכח אלמנטארי כל־כך כמו עכשיו, בזמן השנויים הכבירים האלה. בני עמנו בכל ארצות־פזורם יצטרכו לתבוע בקול חזק את זכות־קיומם. ועלינו, בני הישוב ארץ־ישראלי, הוטל בימים האלה תפקיד גדול ואחראי יוצא מן הכלל. בהנהגת הסתדרות הציונית, הנושאת את דגל תחית העם זה עשרות בשנים, צריכים אנו להמצא בשורה הראשונה בין תובעי זכות העם והשבת ארצו.

האספה המיסדת תברא את ביאת־הכח הכללית, שתדבר בשם כל תושבי הארץ היהודים. כל איש ואשה מגיל של עשרים שנה ומעלה ישתתפו בבחירת צירי העם לאספה המיסדת, היכולה לצאת אל הפועל רק עכשיו, אחרי שחרור כל חלקי הארץ ואחודה. נקוה, כי כולנו נעמוד על גובה תפקידנו.

הנגודים הפנימיים בין בני ישובנו לא גדולים הם בהשואה אל היחוסים הנגדיים השוררים בתוך עמים אחרים. אל נגדיל אותם בכונה ואל נבליט אותם בלי צורך. לא נמרצים הם הנגודים הכלכליים בישובנו זה, שה„רכוש" עוד לא הגיע לידי התפתחות וה„עבודה" רק התחילה לפלס לה את הדרך. לא קשה לעבור על ההבדלים בהשקפות הדתיות, אם רק תהיה הכרה של חופש־הדעות ויהיה רצון לבלי נגוע שלא לצורך בדעת חבר. על כל ההבדלים הקטנים השונים נקל להתגבר מתוך המגמה היסודית המאחדת את בני הישוב כמעט בלי יוצא מן הכלל — תחית עמנו בארצנו. הועד הזמני המרכב מבאי־כחם של חוגים שונים עבד כל הזמן בהארמוניה גמורה עם חבריו שמכל השדרות. כולם ידעו תמיד להעמיד את דרישות הכלל למעלה מדרישות המפלגה והמעמד. גם שתי האספות המכוננות עבדו ברוח זו והצליחו.

האספה המיסדת, אשר עליה לברוא את ההנהגה הארצית הראשונה ולקבוע תכנית עבודה ישובית בכל הקפה תרגיש בלי כל ספק באחריות הגדולה, המוטלת עליה. כל אחד מקהל הבוחרים ידע להעריך את חלקו באחריות המשותפת הזאת. להנהגה עצמית בארצנו אנו שואפים. נראה־נא, כי מוכשרים אנו לכוננה.

הועד הפועל של הועד הזמני.

היושב־ראש ד"ר יעקב טהון.

* * *

מחיי האגודות.

— האספה הכללית של אגודת הסופרים העברים באמריקה תהיה במוצאי־שבת, 22 בפברואר, בשעה 8 בערב, באולם המרכז העברי, 263 רחוב גראנד, ניו־יורק. השאלה העומדת על הפרק היא: עתון עברי יומי באמריקה. מר ראובן בריינין יפתח בוכוח. לבסוף יערך משתה־פרידה לאליעזר בן־יהודה, העולה בקרוב לארצנו.• רק סופרים עברים מוזמנים.

— ביום ראשון, 16 בפברואר, בשעה 8 בערב, תהיה במרכז העברי, 263 רחוב גראנד, אספה כללית להסתדרות „אחיעבר", ניו־יורק. ענינים חשובים עומדים על הפרק. החברים מדובים לבוא.

* * *

עבודתם של סניפי „הוצאת שטיבל" באירופה ובאמריקה.

מקופנהאגן מודיעים אותנו, כי דוד פרישמאן, שהוא עתה העורך הראשי של „הוצאת שטיבל", עבר ממוסקבה לווארשה, ושם ימשיך את העבודה הגדולה ורבת־הענפים של הוצאת־הספרים האמורה, הכוללת את „ספרות העולם" בתרגום עברי, „התקופה", „הדור" וספרות עברית מקורית לכל מקצועותיה. במערכת „הוצאת שטיבל" משתתפים גם הסופרים יעקב פיכמאן ויעקב כהן.

מר אברהם יוסף שטיבל, בעל הוצאת־הספרים האמורה, שוהה כעת בקופנהאגן לרגל עבודת הסדור של סניפי הוצאתו, ההולכים ומתכוננים בארצות רוסיה יפולניה ובאמריקה.

בין הספרים החדשים, שתרגומי ישנמסרו יתרגום בעת האחרונה על־ידי „הוצאת שטיבל" באירופה, יש לציין את אלה: „הגבור והערצתו" מאת תומאס קארלייל — תרגום א. איינהורן; ספרי יוהן רוסקין; „קול הדם" ("The Call of the Wild") מאת דזיק לונדון; „בספר־היער" מאת ר. קיפלינג; „המנהרה" מאת קרלמאן — תרגום י. ח. טביוב; „איגניבורג" מאת הנ"ל — תרגום יוסף הפטמאן; „וויקטוריה" מאת קנוט האמסון — תרגום פטרסיליה; „פרופיסור ברנארדי" ו„מות" מאת ארתור שניצלר — תרגום א. ל. יעקבובין; „הזרמים הראשיים בספרות המאה הי"ט" מאת גיאורג בראנדים — תרגום ד"ר מ. עהרנפרייז; הזיונית ברנארד שאו — תרגום י. ח. טביוב; ספורי גיואי די מופאסאן — תרגום מ. בן־אליעזר; כתבי וו. ר. אמרסון — תרגום י. ל. ברוכוביץ.

הסניף האמריקאי של „הוצאת שטיבל", הנמצא בהנהלת י. ד. ברקוביץ ובעריכתו, נגש עתה לפתוח אף הוא בניו־יורק הוצאת־ספרים, אשר תעסיק את טובי הסופרים העברים בארץ הזאת. סניף „הוצאת שטיבל" באמריקה, שעבודתו תהיה דומה לזו של שאר הסניפים, יעסוק גם בהדפסת הספרים, הנערכים על־ידיו, ובהפצתם בארצות־הברית ובחוץ־לארץ. מלבד הוצאת ספרים מתורגמים מספרות העולם, נגש עתה הסניף האמריקאי להוצאת מאספים גדולים, שיופיעו, בדמות „התקופה" המוסקבאית, ארבע פעמים בשנה. המאספים האלה יכילו: ספרות יפה, מקורית ומתורגמת; דברי בקורת למקצועות הספרות השונים, מקוריים ומתורגמים; מסות עיוניות במקצוע מדעי־הרוח, מקוריים ומתורגמים; מחקרים בחכמת ישראל; השקפות, עיונים ופיליטונים בשאלות הזמן; ביבליוגרפיה.

מידעה מפורטת על הוצאת המאספים וזמן הופעתם תתפרסם בקרוב.

נוסף להספרים המתורגמים על־ידי „הוצאת שטיבל", שכבר הודענו עליהם בגליונות „התורן" הקודמים, מסר עתה הסניף האמריקאי לתרגום גם את אלה: „הסופה" מאת שקספיר — בתרגום אפרים א. ליסיצקי; שירי פ. ב. שלי — בתרגום ישראל אפרת; „שתי ערים" מאת טש. דיקנס — בתרגום ש. צ. זצר; „בית ממכר עתיקות" מאת הנ"ל — בתרגום א. אובסי. עומדים להמסר לתרגום: כתבי וואלטיר סקוט, אדגאר פו, ר. ל. סטיוונסון, וולט וויטמאן, ה. וו. לונגפילו, מארק טווין, סופרי־המופת של הספרות הספרדית ועוד.

כל מי שיש לו דבר אל הסניף האמריקאי של „הוצאת שטיבל" בענין תרגומים, ספרים מקוריים או המאספים יואיל לפנות על־פי הכתובת הזאת:

I. D. Berkowitz, 1018 E. 163rd St., New York City.

התשורה העממית לאליעזר בן־יהודה.

ועד היובל של בן־יהודה מתכונן לגמור את עבודתו. הננו מזכירים את אלה, שדחו את השתתפותם בתשורה העממית לימים ה א ח ר ו נ י ם, כי הימים האלה כבר באו ואין לדחות יותר. הננו מבקשים את ה מ ת נ ד ב י ם שלנו בכל אתר ואתר, כי יעשו כל מה שביכלתם להרבות את מספר המשתתפים. הזמן קצר.

למתנדבים בעם, העובדים את עבודתנו בערים שונות: — עבודתנו תגמר בעשרים וששה לפברואר, בערב, בבאנקיט מפואר, וחתן־היובל ומשפחתו עוזבים את ארצנו לשוב לארץ האבות למחרתו של היום ההוא.

לתשומת לב מנהלי בתי־הספר העברים: — תלמידות בית־הספר הלאומי בניו־יורק מקבצות קרן של מאה דולאר להשתתף בתשורה העממית. יש ערך חנוכי גדול לתנועה זו, וכדאי הוא הדבר לברוא תנועה כזו בין תלמידיהם ותלמידותיהם של כל בתי־הספר העברים בארצות־הברית.

לאגודות העבריות: — עשו את חובתכן!

לקהל העברי: עוד שני שבועות לגמר עבודתנו. אם יש בלבבכם להשתתף בתשורה העממית שעוד מעט והיתה להיסטורית, — מהרו ועשו זאת!

החפץ „לעלות לרגל" לבאנקיט, מאיזו עיר שהיא, יפנה אלינו, ואנחנו נמציא לו את הידיעות הנחוצות.

רשימה ח'

ע"י א. קימלפילד, לוס־אנגילוס, קאל.:
1) א. שפירה — — — — — — $1.00
2) מ. קויפמאן — — — — — 1.00
3) ל. קיסנר — — — — — — 1.00
4) מ. קאמינס — — — — — .50
5) ל. דודסון — — — — — — .25
6) מ. גליקמאן — — — — — .50
7) ל. לעוויט — — — — — — .50
8) ה. קופר — — — — — — .50
9) י. סילבר — — — — — — 1.00
10) ס. רייזין — — — — — — .50
11) מ. בק — — — — — — — .50
12) פ. שרייבר — — — — — .50

ע"י יוסף שטיין, ברוקטון, מאס:
1) ה. שכטר — — — — — — 1.00
2) מ. אשר — — — — — — 1.00
3) דז. שטיין — — — — — 2.00
4) ב. גולדשטיין — — — — — 2.00
5) מ. ליבוביץ — — — — — 1.00
6) מ. ברגר — — — — — — 1.00
7) א. רייזאק — — — — — .50
8) ז. קרמר — — — — — — 1.00
9) יעבץ — — — — — — — .50
10) י. רים — — — — — — 1.00
11) א. מוריסון — — — — — 1.00
12) מ. בלום — — — — — — .50
13) ב. קרמר — — — — — — 1.00
14) מ. לוין — — — — — — .50
15) ז. יפה — — — — — — 1.00
16) קומצי — — — — — — — .50
17) י. שטנשטיין — — — — — .50
18) בלי שם — — — — — — 1.00

ע"י ה. פינקלשטיין, לואיזוויל:
1) טש. שטרול — — — — — 2.00
2) ל. אייזיקס — — — — — 1.00
3) מ. איידם — — — — — — 1.00

ע"י יוסף יוספסון, פילאדלפיה:
1) היימאן אדמס — — — — .50
2) ביצמאן — — — — — — 1.00
3) ש. רטנר — — — — — — 1.00

ע"י ז. קופלוביץ, טולידו, אָ.:
1) מייזיל — — — — — — 2.00
2) י. שילר — — — — — — .50
3) יעקב שילר — — — — — .50

ע"י י. זילברמאן, נורביץ, קונ.:
1) הרב מאקס שטאם — — 2.00
2) העלמה אהובה לוין — — 1.00
3) העלמות צפורה ורבקה רוזינברג — — — — — 1.00
4) יעקב ווקסליר, זואיט סיטי 2.00
5) סולומון ווקסליר — — — 2.00

ע"י רבינוביץ ורימסון, קליבלנד:
סאול ברגידא — — — — — 1.00

ע"י ל. סקטור, וויניפג, קנדה:
1) ל. פרומין — — — — — 2.00
2) מ. בלקין — — — — — — 1.00
3) א. בלקין — — — — — — 1.00

ע"י מ. פרימן, וואנקוביר, קנדה:
1) ע. פרימאן — — — — — 1.00
2) י. ב. יפה — — — — — 1.00

ע"י מ. קיס, ברוקלין:
ד"ר וואלף פריידינטאל — — 2.00

ע"י יוסף יוספסון, פילאדלפיה:
1) ל. גולדפילד — — — — — .50
2) מ. סמילוביץ — — — — — .50
3) י. מיסילוף — — — — — 1.00
4) א. מורדיר — — — — — 1.00
5) ד. י. מאן — — — — — 1.00

ע"י גבריאל אגוף, לונג ברנטש:
1) מ. ליבוביט — — — — — 1.00
2) מ. סינגר — — — — — — 1.00
3) ה. טוקיר — — — — — — 1.00
הייוליס — — — — — — 1.00
5) ה. פישקובסקי — — — — 1.00

6) ב. פיינברג — — — — — 1.00
7) מ. דאנילוף — — — — — 1.00
8) א. גורשטיין — — — — — 1.00
9) ס. גלאזיר — — — — — 1.00
10) ה. סלימוביץ — — — — — 1.00
11) א. קאנטור — — — — — 1.00
12) ה. מוסניק — — — — — 1.00
13) י. אבראמס — — — — — 1.00
14) פ. כץ — — — — — — — 1.00
15) ב. וואלפסון — — — — — 1.00
16) ש. קרמר — — — — — — 1.00
17) סטולאר — — — — — — 1.00
18) ה. קפלן — — — — — — 1.00
19) פ. סינגר — — — — — — 1.00
20) ליסינסקי — — — — — — .50
21) פיליפ אברמאן — — — — .50
22) וואלדמאן — — — — — .50
23) טפר — — — — — — — .50
24) רבינוביץ — — — — — — 1.00

ע"י קופלוביץ:
יוסף יעקבסון, יוטיקא, נ. י. 1.00

ע"י י. קופלוביץ, טולידו, אָ.:
1) מרת ומר מרגולית — — — 1.00
2) מאזאר — — — — — — .50
3) רוטשטיין — — — — — .50

ע"י ה. סטאר, ניו־יורק:
מרת פרידא סאפרו — — — 1.00

ע"י א. פינקלשטיין, קאהאס:
סעם האביר — — — — — 1.00

ע"י ה. נ. ווירנטץ, ברונזביק:
1) ה. נ. ווירנטת — — — — 5.00
2) מ. מאירס — — — — — 2.00
3) י. מ. אפרים — — — — — 1.00
4) נ. אפרים — — — — — 1.00
5) אננא קפלן — — — — — 1.00
6) פראנצים — — — — — — 1.00
7) א. ל. וואראק — — — — 1.00
8) מרת פרידמאן — — — — .50

ע"י „התורן":
1) ה. ר. רבינוביץ, ניו־יורק 2.00
2) ישעיהו וואטמאן, בייאון 1.00
מ. ראפאלוביץ, ניו־הייבין, קונ. 1.00
ע"י „השחר", דיטרויט, מיש:
1) שבתי שטולמאן — — — 2.00
2) א. סידורסקי — — — — 1.00
3) דוד שרגא — — — — .50
4) מרת ז. ארליק — — — 1.50
ע"י מ. פרימן, וואנקוביר, קנדה:
1) א. פרימאן — — — — 1.00
2) יוסף קלוזנר — — — — 1.00
ע"י בן־טוב, איניספרי, קנדה — 2.00
ע"י ב. קאראלונסקי, נוארק:
1) איזידור כהן — — — — 1.00
2) לואיס א. פוסט — — — 1.00
3) ה. פליישיר — — — — 1.00
4) ג. לאונשטיין — — — 1.00
5) נ. שווארץ — — — — 1.00
6) ג. פליין — — — — — 1.00
7) א. ליפקוביץ — — — — 1.00
8) סיידיר — — — — — 1.00
9) ש. דבורקין — — — 1.00
10) א. לא ראוס — — — 1.00
11) אונטירהאלטיר — — — 1.00
12) מ. מאנסקי — — — — 1.00
13) מ. זאקס — — — — 1.00
ע"י הקלוב הציוני „קרימה", איסט ניו־יורק:
1) הקלוב הציוני „קרימה" — 2.00
2) יוסף מילכמאן — — — 1.00
3) שלמה שאפירמאן — — 1.00
4) אברהם ליבמאן — — — 1.00
5) לאה פיינגולד — — — 1.00
6) יוסף האמבורגר — — — 1.00
7) חברה פיינגולד — — — 1.00
8) משה קולמוס — — — 1.00
9) אברהם גודניק — — — 1.00
10) יום־טוב האבירמאן — — 1.00
11) שלמה נילסון — — — 1.00
12) יצחק הורנר — — — — 1.00
13) ליב זאקס — — — — 1.00
14) ליב סקומיר — — — — 1.00
15) בתיה לוינסון — — — .50
16) ליב שאפיר — — — — 1.00
שמריהו ליפמאן, סיו־סיטי — 2.00
מנחם דוב ברמן, סיו־סיטי — 1.00
ע"י החזן ש. א. מאנשיסטיר, פולס ריבר, מאס.:
מ. טונקיל — — — — — 1.00
ע"י „אחדות ציון", פילאדלפיה:
1) סיימון ברוקלין — — — 1.00
2) ראוז רוזינברג — — — 1.00
3) איזידור לאפייר — — — 1.00
4) ארטור רייכמאן — — — 1.00
5) גולדי מילר — — — — 1.00
6) מארסיא אגראנסקי — — 1.00
7) ראוז פילדבלום — — — .50
8) מר גערבער — — — — 1.00
9) י. רוזמאן — — — — 1.00
10) וויליאם רודליר — — — .50
ע"י האגודה הציונית „התקוה", ס"טפאול, מינ.:
1) מורים רוזין — — — — 2.00
2) ה. הורביץ — — — — 2.00
3) אב. קלמנסון — — — — 1.00
4) מרת סטוקיר — — — — 1.00
5) ג. לוינדזיר — — — — 1.00
6) י. קראוועץ — — — — 1.00
ע"י מורים גלמן, וואטירבורי:
1) מורים גלמן — — — — 1.00
2) מרת קרמר, גרוסטאון — 2.00
י. גרוסביין, רוקסבורי, מאס. — 1.00
ע"י מר גרוסביין:
סיימון נידל — — — — — 2.00
ע"י א. אולשאנסקי, ס"ט־לואיס:
1) אברהם אולשאנסקי — — 1.00
2) ניסן אולשאנסקי — — — 1.00
3) שמריהו אולשאנסקי — — 1.00
4) יונה אולשאנסקי — — — .50
ע"י ה. סוקולוף, ווהייטינג אינד.:
1) ה. סוקולוף — — — — 1.00
2) פ. בראנדמאן — — — 1.00
3) א. ראפיל — — — — — 1.00
ע"י בן־ציון דלאל, סינסינטי, א.:
1) בן־ציון דאלל — — — 3.00
2) איסר פריינד — — — — .50
3) מרת הוכברג — — — — .50
4) פ. פוזנר — — — — — .50
5) משה גמזו — — — — — .50
6) ש. פארביר — — — — .50
7) א. גורדון — — — — — 1.00
ע"י אלעזר סיקטור, וויניפג, קנדה:
ל. קושניר — — — — — 2.00
ע"י מורים לאסקי, סאן אנגילא:
1) מורים לאסקי — — — — 3.00
2) מורים מינץ — — — — 1.00
3) סעם יעקבשטיין — — — 1.00
4) א. ש. ווילוק — — — — 1.00
ע"י ה. לסינג, רגינא, קנדה:
1) ה. לסינג — — — — — 1.00
2) מרת בורקינטאל — — — .50
3) גרינפילד — — — — — .50
4) הופמאן — — — — — — .50
5) מרת לופוביץ — — — .50
6) מרת רנטרגהין — — — .50
7) ר. קאסינדיר — — — .50
8) ליפשיץ — — — — — .50
ע"י ז. שער, דנביר, קאל.:
1) י. בלאק — — — — — .50
2) פ. מיזור — — — — — 1.00
3) ל. כהן — — — — — — 1.00
4) פ. ראגולאנד — — — — .50
5) ט. טינינבוים — — — .50
6) מורים גולדמאן — — — .50
7) „דורשי ציון" — — — 2.00
ע"י א. סטולארוף, על־פאזא:
1) הרב י. אייזקין — — — 1.00
2) ב. פארביר — — — — 1.00
3) הרב מארטין זילינקו — 1.00
4) י. א. ראביץ — — — — 1.00
5) פוירל — — — — — — 1.00
ע"י ה. מאסליאנסקי, ניו־יורק:
ש. סטאון ול. רובינשטיין — 2.00
ע"י י. קלאצקין, ברלין, נ. ה.:
1) י. קלאצקין — — — — 1.00
2) א. אברמסון — — — — 1.00
3) נ. אברמסון — — — — 1.00
ע"י ה. מינדא, קאנזאס סיטי:
1) יהודה ל. גולדברג — — 1.00
2) שלמה איישיל — — — 1.00
3) מ. וויקר — — — — — 1.00
4) ד"ר ג. רינגל — — — 1.00
ע"י דניאל פרסקי מאת חברי הסתדרות „אחיעבר" ואגודת המורים, ניו־יורק:
1) א. ש. אורלאנס — — — 3.00
2) א. נ. פרלברג — — — 5.00
3) בן־ציון טאבאק — — — 2.00
4) יקותיאל גינזבורג — — 3.00
5) בתיה רוטברג — — — 1.00
6) מ. טמקין — — — — 1.00
ע"י איזידור יעקבסון, שיקאגו:
1) מרת פרידא הלמאן — — 1.00
2) מורים הלמאן — — — 1.00
3) מרת רוזא פושקוב — — 1.00
4) יוסף פיינברג — — — 1.00
5) ה. פיליפס — — — — 1.00
6) ש. רוזין — — — — — 1.00
7) מ. סיפקובסקי — — — 1.00
8) ב. פרלמוטר — — — — 1.00
9) ב. רוזין — — — — — 1.00
10) י. כץ — — — — — 1.00
11) ש. ב. שיף — — — — 1.00
12) וויליאם דן — — — — 1.00
13) ש. איגלוביץ — — — — 2.00
14) א. וואלקינשטיין — — — 1.00
ע"י איליעזר סיקטור, וויניפג:
1) ב. שירמאק — — — — 1.00
2) הרב ב. מ. יעבץ — — 1.00
3) טש. שווארצמאן — — 1.00
4) ל. פרידמאן — — — — 2.00

סך הכל — — — — — 244.75
מקודם — — — — — — 6780.85

הסכום הכללי — — — — 7025.60

כל מי שרוצה לשלוח כסף בשביל קרן בן־יהודה ישלח אל הגזבר:

ISRAEL MATZ
29 De Kalb Ave., Brooklyn, N. Y.